

T.C.
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK PROGRAMLARI MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE'DEKİ GENÇLİK ÇALIŞMALARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ VE GENÇLİK
ÇALIŞANLARININ İŞGÜCÜNE ENTEGRASYONUNUN
İNCELENMESİ

UZMANLIK TEZİ

Engin YILMAZ

(Mart-2017)

Ankara

T.C.
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI
Avrupa Birliği EĞitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı

**TÜRKİYE'DEKİ GENÇLİK ÇALIŞMALARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ VE GENÇLİK ÇALIŞANLARIN
İŞGÜCÜNE ENTEGRASYONUNUN İNCELENMESİ**

UZMANLIK TEZİ

Engin YILMAZ

Tez Danışmanı

Gençlik Çalışmaları Koordinatörü

İbrahim DEMİREL

(Mart-2017)

Ankara

KABUL VE ONAY

Uzman Yardımcısı Engin Yılmaz tarafından hazırlanan ‘‘Türkiye’deki Gençlik Çalışmalarının Değerlendirilmesi ve Gençlik Çalışanlarının İşgücüne Entegrasyonunun İncelenmesi’’ adlı bu tezin Uzmanlık Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

İbrahim DEMİREL

(Tez Danışmanı)

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Uzman Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı ve Soyadı

Başkan : Yunus Alper ALTAY

Üye : Nilüfer İLHAN FİDANAY

Üye : Sefa YAŞI

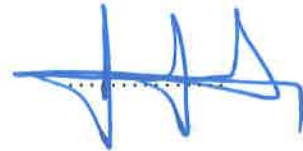
Üye : Muhammed Akif KILIÇ

Üye : Fatih Mehmet ATASEVER

İmzası

Tarih 02.../05.../2017

Bu tez, ABEGPM Uzman Yeterlik ve Tez Hazırlama Kılavuzu ile belirlenen tez yazım kurallarına uygundur.

TEZ VE YETERLİK SINAV KURULUNA BEYAN

Bu belge ile bu uzmanlık tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplayıp sunduğumu; ayrıca, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

30.03.2017

Engin YILMAZ

Uzman Yardımcısı

UZMANLIK TEZİNİN ÇOĞALTILMASI
VE YAYIMI İÇİN İZİN BELGESİ

Tezi Hazırlayanın Adı Soyadı: Engin YILMAZ

Tez Konusu: Türkiye'deki Gençlik Çalışmalarının Değerlendirilmesi ve Gençlik Çalışanlarının İşgücüne Entegrasyonunun İncelenmesi

Tez Danışmanı: İbrahim DEMİREL

Yukarıda başlığı yazılı olan uzmanlık tezimin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere **Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı** tarafından arşivlenmesi, kâğıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dâhil olmak üzere her türlü ortamda tamamen veya kısmen çoğaltılması, ödünç verilmesi dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

30./03./2017

Engin YILMAZ

Uzman Yardımcısı

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanması aşamasında manevi desteklerini her zaman yanımda hissettiğim annem Asiye Yılmaz, babam Sileyman Zeki Yılmaz ve ağabeyim Çağlar Yılmaz'a; çalıŐmalarım boyunca yardımlarını ve katkılarını esirgemeyen tez danışmanım Gençlik alıŐmaları Koordinatörü İbrahim Demirel ile Gençlik Hareketlilik Koordinatörlüğü'ndeki değerli meslektaŐlarım Nurcan ivici, Gurbet Özsaygı ve Bilal Balcı'ya teŐekkürlerimi sunuyorum.

Ankara 2017

Engin YILMAZ

Gençken, yaşadığımız çağdaki ufku ötesindeydik
diyebilmek için...

ÖZET

ABEGPM Uzmanlık Tezi

TÜRKİYE'DEKİ GENÇLİK ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE GENÇLİK ÇALIŞANLARININ İŞGÜCÜNE ENTEGRASYONUNUN İNCELENMESİ

Engin YILMAZ

Bu çalışmada, öncelikli hedefi gençlerin yaşamlarına yatırım yapmak olan gençlik çalışmasının Türkiye'deki gelişim süreci incelenerek bir meslek olarak gençlik çalışmasının gelişimine katkı sağlayabileceği düşünülen kavramlar ele alınmıştır. Türkiye'deki AB Gençlik Programlarını yürütmekte olan Türkiye Ulusal Ajansı'nın faaliyetleri doğrultusunda gençlik çalışmasına dair temel özellikler AB boyutunda ele alınmıştır. Tezdeki kavramsal çerçeve, AB'deki ilgili organların yapmış olduğu çalışmalara göre oluşturulmuştur. Buna göre, gençlik çalışmasının uygulama alanına giren hususlarla birlikte, Türkiye'deki gençlik çalışmasının gelişim seyri ve gençlik çalışmasının temel bileşenlerini oluşturan gençlik çalışanları ve yaygın eğitim kavramları incelenmiştir. Kavramsal inceleme sonucunda, Türkiye'deki gençlik çalışmasının profesyonelleşebilmesine katkı sağlayabilmek adına, atılması gereken adımlara ilişkin genel bir değerlendirme yapılarak öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Gençlik Çalışması, Gençlik Çalışanı, Yaygın Eğitim, Profesyonelleşme, Profesyonellik

ABSTRACT

Thesis for EUEYPC Expertise

THE EVALUATION OF YOUTH WORK IN TURKEY AND EXAMINATION OF THE INTEGRATION OF YOUTH WORKERS INTO WORKFORCE

Engin YILMAZ

In this study, by examination the evolution process of youth work in Turkey, the primary aim of which is to invest in the lives of young people; the concepts have been taken into consideration, which are thought to contribute the development of youth work as an occupation. In accordance with the activities of Turkish National Agency who implements the EU Youth Programmes in Turkey, the main features of youth work have been dealt with at EU level. The conceptual framework in the thesis, has been composed according to the studies made by the related bodies in the EU. According to this, together with the subjects that fall into the implementation sphere of youth work, it's development process in Turkey and youth workers and non-formal education conceptions that constitute the basic components of it have been examined. As a result of conceptual analysis, in order to make a contribution to professionalization of youth work in Turkey, an overall evaluation has been made about the steps to be taken and suggestions have been made.

Key Words: Youth, Youth Work, Youth Worker, Non-Formal Education, Professionalization, Profession

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar VE ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AB POLİTİKALARI BAĞLAMINDA GENÇLİK ÇALIŞMALARI VE TÜRKİYE'DEKİ GENÇLİK ÇALIŞMALARI	4
1.1. Gençlik Çalışması Nedir?	4
1.2. Gençlik Çalışmasının Çerçevesi	5
1.3. Gençlik Çalışması Uygulamalarındaki Faaliyetler	6
1.4. Gençlik Çalışması Alanındaki Organizasyon Türleri	6
1.5. Gençlik Çalışmasının İki Eksenli Yapısı	7
1.6. Gençlik Çalışmasının Profesyonelleşmesi	8
1.7. AB'deki Politika Bağlamında Gençlik Çalışmalarının Tarihsel Süreç İçindeki Gelişimi.....	10
1.8. Türkiye'deki Gençlik Çalışmalarının Tarihsel Gelişim Süreci	13
1.8.1. 1979-1995 Dönemi: Gençlik Kültür Turizmi	14
1.8.2. 1996-1998 Dönemi: Gençlik ve Katılım.....	15
1.8.3. 1999-2001 Dönemi: Uluslararası Gençlik Çalışmalarının Yaygınlaşması	16
1.8.4. 2002-2004 Dönemi: Yaygın Öğrenmenin Yaygınlaşması ve Ulusal Gençlik Konseyi Kurma Girişimleri	17
1.8.4.1. Türkiye'de Ulusal Gençlik Konseyi Kurma Girişimlerinin Mevcut Durumu.....	18
1.8.5. 2005-2007 Dönemi: Gençlik Politikaları Alanındaki Gelişmeler.....	19
1.8.6. 2007-2013 Dönemi: AB Gençlik Programı (Youth in Action).....	20
1.8.7. 2014-2020 Dönemi: Erasmus+ Programı	22

1.9. Türkiye’de Gençlik Çalışmalarının Mevcut Durumu	24
1.9.1. Türkiye’deki Gençlik Politikası Bağlamında Gençlik Çalışmaları.....	24
1.9.2. Türkiye’deki Gençlik Çalışmalarına Ait Kurumsal Altyapı	25
1.9.2.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı	26
1.9.2.2. Milli Eğitim Bakanlığı.....	27
1.9.2.3. Avrupa Birliği Bakanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı)	28
1.9.3. Türkiye’deki Gençlik Çalışması Uygulamalarının Değerlendirilmesi	30

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENÇLİK ÇALIŞANLARI VE YAYGIN EĞİTİM	33
2.1. Gençlik Çalışanları	33
2.1.1. Gençlik Çalışanı Kimdir?.....	33
2.1.2. Gençlik Çalışanlarının Profili	33
2.1.3. Gençlik Çalışanlarının Eğitim Rotası.....	35
2.1.4. Gençlik Çalışanlarının Motivasyonu ve İş Memnuniyeti	36
2.1.5. Gençlik Çalışanlarının Çalışma Koşulları.....	37
2.1.6. Gençlik Çalışanlarına Yönelik Eğitim Fırsatları.....	38
2.1.7. Öğrenme Çıktılarının Geçerli Kılınması ve Tanınırlığı	39
2.2. Yaygın Eğitim.....	41
2.2.1. Yaygın Eğitim Nedir?	41
2.2.2. Yaygın Eğitimin Özellikleri ve Amaçları	43
2.2.3. Yaygın Eğitim Türleri	44
2.2.4. Yaygın Eğitim ve Avrupa Birliği’nin Gençlik Programları.....	45
2.2.5. Yaygın ve Sargın Öğrenmenin Tanınırlığına İlişkin Kullanılan Araçlar	46
2.2.5.1. Uluslararası Düzeyde Gençlik Çalışanları ve Eğitimciler için ETS (European Training Strategy) Yeterlilik Modeli	46
2.2.5.2. Gençlik Çalışanları ve Gençlik Liderleri için Güncellenmiş Avrupa Portfolyosu	47

2.2.5.3. Youthpass	47
2.2.5.4. Learning Badges (Öğrenme Göstergeleri).....	48
2.2.5.5. Tanınırlık Araçlarını Eşleştirme: “Visible Value” (Görülebilir Değerler).....	49
2.2.5.6. Gençlik Çalışmalarının Etkisi Üzerine Başarılı Uygulamalar Dokümanı	49
2.2.5.7. Europass Portfolyo	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE’DEKİ GENÇLİK ÇALIŞANLARININ İŞGÜCÜNE ENTEGRASYONU VE GENÇLİK ÇALIŞMALARININ PROFESYONELLEŞMESİ BAĞLAMINDA FİNLANDİYA VE İRLANDA CUMHURİYETİ ÖRNEĞİ	51
3.1. Türkiye’deki Gençlik Çalışanlarının İşgücüne Entegrasyonu	51
3.1.1. Bir Meslek Olarak Gençlik Çalışması.....	51
3.1.2. Türkiye’de Gençlik Çalışanları	53
3.1.3. Türkiye’deki AB Gençlik Programları Kapsamındaki Gençlik Çalışanları	53
3.1.4. Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) Tarafından Belirlenen Mesleki Standartlara Göre Gençlik Çalışması ve Gençlik Rehberi.....	56
3.2. Gençlik Çalışmasında Finlandiya Örneği	59
3.2.1. Gönüllülüğten Uğraşa	59
3.2.2. Profesyonelleşme Dönemi	61
3.2.3. Profesyonel Çelişkiler	62
3.3. Gençlik Çalışmasında İrlanda Cumhuriyeti Örneği.....	64
3.3.1. Yasama ve Politika Bağlamında İrlanda Gençlik Çalışması.....	64
3.3.2. Gençlik Çalışmasının Mesleki Kimliği.....	66
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	68
KAYNAKÇA	73

TABLolar VE ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1-1: Gençlik Çalışmalarının İki Eksenli Yapısı	7
Şekil 1-2: AB Üyesi Ülkelerdeki Gençlik Çalışmalarına İlişkin Düzenlemeler.....	9
Tablo 2-1: Yaygın Eğitim Türleri ve Amaçları.....	44

GİRİŞ

Gençlik, toplumların beşeri sermayesini oluşturmada insan yaşamının en kayda değer aralığını temsil eden bir dönem olarak düşünülmektedir. Dolayısıyla, gençliğe yatırım aynı zamanda toplumun kendisine yaptığı bir yatırımdır. Beşeri sermaye kapsamında, katma değeri yüksek olan ve geleceğin etkin bir şekilde oluşturulmasında önemli bir pay sahibi olan bu yatırımın önemi, günümüz dünyasında giderek daha çok önem kazanmaktadır. Gençlik çalışması tam bu noktada, gençliğe yatırım anlayışından yola çıkarak, ülkelerin gençlik politikalarını doğrudan etkileyen bir disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gençlik çalışmasının bir disiplin alanı olarak ortaya çıkışı, İkinci Dünya Savaşı sonrası sosyal refah devletlerin vatandaşlarına sağladığı sosyal hizmetlerden birisi olarak görülmeye başlamasıyla olmuştur. Ancak gençlik çalışması işlevselliğini, 1980'li yılların sonlarına doğru kazanmaya başlamıştır. Günümüze gelene kadar, gençlik çalışmalarının gelişim kompozisyonu çeşitlilik göstermiştir. Bu çeşitlilikler yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde gençlik örgütlenmeleri ve sosyal hareketler olarak şekil kazanmıştır. Bu kapsamda gençlik çalışması, sosyal statü ve kültürel farkındalıkların bir araya gelmesi sonucundan doğan bir gereksinimler buluşması olarak düşünülmüştür. Gençlik çalışması temel olarak, gençler arasındaki sosyal ve beşeri sermayenin geliştirilebilmesi için okul dışı eğitsel çalışmalar aracılığıyla gençlerin ihtiyaçlarına ve ilgi alanlarına odaklanmıştır. Bununla birlikte gençlik çalışması gençlerin, çocukluktan yetişkinliğe kadar olan sürede kendi geleceklerini şekillendirebilmeleri için tecrübe edinimi ve ilgi alanlarına yönelik değişik konularda fırsat alanı sağlamaktadır. Gençlik çalışması aracılığıyla gençler sosyal, kültürel ve politik alandaki yeteneklerini keşfederek, yeterlilik ve yeteneklerini geliştirebilmektedirler. Yeterlilik ve yetenek gelişimi, gençlik çalışmasının araç olarak belirlemiş olduğu gençlerin kendi kendini idare edebilmesi, özgüven, kendine saygı ve sosyal hayata dâhil olma gibi kişisel gelişim faaliyetleri aracılığıyla yapılmaktadır.

Gençlerin, özellikle son yüzyılda, siyasi, toplumsal ya da ekonomik süreçlere katılımlarını sağlamak için kurgulanmış öncelikli mekanizmanın resmi eğitim olduğu söylenebilir. Resmi eğitim, devlet tarafından belirlenen, resmi müfredatla uyumlu,

okullar tarafından verilen ve sertifikalandırılan bir eğitim türüdür. Resmi (örgün) eğitim doğası gereği, kendini yenileyebilme ve eğitim sistemi içerisinde hızlı aksiyon alabilme konularındaki eksikliğinden dolayı toplumların gelecek beklentilerine tam olarak cevap veremediği ve hayat boyu öğrenme prensibinden uzakta kaldığı hususları da barındırmaktadır. Resmi eğitimin ulaşamaz, kısıtlı ya da eksik kaldığı durumlarda, gençlik çalışması aracılığıyla, bir eğitim türü olarak yaygın eğitim devreye girmektedir. Gençlik çalışmasının özündeki ruhu yansıtan yaygın eğitim vasıtasıyla, bir yandan gençlerin becerileri artırılmaya çalışılırken, diğer yandan gençlerin toplumsal entegrasyonunun bilgiyle donatıldığı bir katılım sürecine zemin hazırlanmaktadır. Bu bağlamda, gençlik çalışmaları, gençlerin yaşamına yatırım yaparken aynı zamanda, gençlik çalışmalarının düzenlenmesinde sosyal refahı ve istihdam edilebilirliği geliştirme kapasitesi olan yaygın öğrenmenin sahip olduğu değerlere odaklanır. Çocukluktan yetişkinliğe kadar kişisel, profesyonel ve sivil hayatta giderek daha fazla ihtiyaç duyulan ve çapraz beceriler (transversal skills) olarak adlandırılan dil yeterliliği, girişimcilik ve bilişim yeterlilikleri gençlik çalışmaları aracılığıyla elde edilebilmektedir.

Gençlik çalışmasının disiplin alanı olmasıyla başlayan evrimsel süreci bir meslek olarak değerlendirilmeye başlamasıyla kabuk değiştirmiştir. Bu kapsamda, gençlik çalışması, gençlik çalışanları tarafından gençlerin ihtiyaçlarına yönelik, eğitimsel bağlamda yaygın eğitim metotlarının kullanıldığı bir öğrenme ortamının yaratılması prensibinden yola çıkarak uygulamalarını gerçekleştirmektedir. Bu yüzden gençlik çalışmasının odak noktasını oluşturan gençler kadar, gençlik çalışanlarına da aynı önemin verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Gençlerin kendi geleceklerine doğrudan, toplumun geleceğine ise dolaylı yoldan büyük katkılar sunan gençlik çalışmalarına kaynak yaratma konusunda ana sorumlular ulusal hükümetler olmuştur. Bununla beraber, Avrupa Birliği tarafından fonlanan kaynaklar ise gençlik çalışmalarının yürütülmesinde güçlü bir etkiye sahiptir. Bu kapsamda, Avrupa Birliği Gençlik Programlarının Türkiye içinde yürütülmesinden sorumlu Türkiye Ulusal Ajansı, ulusal ve uluslararası gençlik çalışmalarına sunmuş olduğu katkı ile Türkiye'deki gençlik çalışmalarında oldukça önemli bir noktadadır. Avrupa düzeyindeki gençlik programları ile Türkiye Ulusal Ajansı, gençlik

hareketliliği, sosyal içerme ve aktif vatandaşlık konularında giderek artan önemli bir vizyonu temsil etmektedir. Bununla birlikte, Türkiye Ulusal Ajansı lke içindeki gençlik çalışmalarının ayrı bir disiplin alanı olarak kavramsallaştırılmasına ve gençler için çalışan gençlik çalışanlarının yaşamlarına ilişkin sunmuş olduğu kendine özgü bir katkı ile tıpkı yeni bir formun oluşumuna şekil veren yapı taşlarından olmuştur.

Ana karakteristiğini gençlik çalışmasının oluşturduğu bu çalışmada, gençlik çalışmasıyla birlikte, gençlik çalışmasının yapısını oluşturan temel öğeler de incelenmiştir. Bu kapsamda, çalışmanın birinci bölümündeki kavramsal tanımlamalar AB boyutunda ele alınmış, daha sonrasında Türkiye’deki gençlik çalışmalarının tarihsel süreci incelenerek mevcut durum değerlendirmesi yapılmıştır. İkinci bölümde, gençlik çalışması uygulamalarının pratiğe yansımasındaki en önemli aktörler olan yaygın eğitim ve gençlik çalışanları incelenmiştir. Üçüncü bölümde, Türkiye’deki gençlik çalışanlarının işgücüne entegrasyonu, Türkiye Ulusal Ajansı dâhilindeki gençlik çalışanları ve ulusal meslek standartları açısından değerlendirilerek, bir meslek olarak gençlik çalışmasının Türkiye’deki profesyonelleşme düzeyine katkı sunacağı düşünülen Finlandiya ve İrlanda Cumhuriyeti’ndeki gençlik çalışmasının gelişim süreci incelenerek bölüm sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AB POLİTİKALARI BAĞLAMINDA GENÇLİK ÇALIŞMALARI VE TÜRKİYE'DEKİ GENÇLİK ÇALIŞMALARI

1.1. Gençlik Çalışması Nedir?

2010 yılındaki AB Konsey Kararına göre gençlik çalışması şu şekilde ifade edilmiştir: (European Commission, 2014:53)

“Gençlik çalışması, resmi eğitim müfredatının dışında boş zaman faaliyetlerinin yanı sıra yaygın ve sargın eğitim süreçlerine ve gönüllü katılıma dayanan faaliyet alanlarıdır. Bu faaliyetler ve süreçler, eğitimsel ve pedagojik rehberliğin altında tek taraflı, iki taraflı veya ortak yönetilen profesyonel veya gönüllü gençlik çalışanları ve gençlik liderleri tarafından yönetilir ve farklı dinamiklerin sebep olduğu değişikliklere tabidir.”

Diğer bir tanımlamaya göre ise gençlik çalışması okul dışında, yaygın eğitim yöntemleri kullanılarak, gençler için gençlerle beraber hayata geçirilen sosyal, kültürel, eğitsel ve politik çalışmaların tümüdür. (Lauritzen; 2005) Gençlik çalışması gençlerin kişisel ihtiyaçlarına ve ilgili alanlarına dayalı aktiviteler sunmaktadır. Bunların gerçekleştirilebilmesi için gençlik çalışmasının kullandığı yöntemler şu şekildedir: (European Commission, 2014:5)

- Yaygın ve sargın öğrenme
- Katılımcı ve tecrübeye dayanan (deneysel) eğitim
- Sosyal etkinlikler yoluyla öğrenme
- Rehberlik ve akran desteği

Gençlik çalışması, gençlerin yetkilendirilmelerini, bağımsız olabilmelerini, sorumluluk ve hoşgörü sahibi olabilme kavramlarını göz önünde bulundurarak gençlerin kişisel gelişimlerini amaçlamaktadır. Toplumsal amaçları açısından daha geniş bir tanımlama yapmak gerekirse, gençlik çalışması demokratik hayata katılım, sosyal uyum ve dâhil olma gibi kavramlar üzerinde de etkin olmaya çalışmaktadır. Gençlik çalışması yaygın ve sargın eğitim metotlarını, ilişki odaklı aktiviteleri,

deneyimsel pedagojiyi ve akran desteğini içermektedir. (European Commission, 2014:54)

1.2. Gençlik Çalışmasının Çerçevesi

Gençlik çalışması çerçevesinin daha kolay anlaşılabilmesi için öncelikle gençlik çalışmasının odaklandığı gençlerin kim olduğunu anlamak, başka bir deyişle gençliğin tanımını yapmak faydalı olacaktır. Gençliğin, toplumların kültür, gelenek ve sosyo-ekonomik gelişmişlikleri ve içinde bulunulan zamana göre tanımı yapılabilir. Dolayısıyla, evrensel kapsamda kabul görmüş tek bir gençlik tanımının yapılması mümkün değildir. Burada önemli olan nokta gençliğin hem biyolojik hem de sosyolojik olarak ele alınabilecek bir kavram olmasıdır. Biyolojik olarak BM'in gençlik için kabul etmiş olduğu yaş aralığı 15-24 iken, Eurostat'ın (Avrupa İstatistik Ofisi) kabul etmiş olduğu yaş aralığı 15-29' dur. (TÜİK, 2015)

Gençlik çalışmasının etkinliği açısından, biyolojik olarak yapılan gençlik tanımlamalarına yönelik Birleşik Krallık' ta Tony Jeffs ve Mark K. Smith (1999) tarafından yapılan bir araştırma neticesinde, ironik bir şekilde, "*Gençlik tanımı, bir sosyal kategori olarak nihayetinde ortadan kalkacak bir dönemi yansıtıyorsa, gençlik çalışması veya gençler için hizmet algılayışının kullanımı küçük bir kullanım alanına sahip olacaktır. Bunun yerine, yaygın öğrenmenin önemine vurgu yaparak, gençlik çalışanlarının kendilerini resmi olmayan öğrenim metotlarını benimseyen ve tüm yaşta insanlarla beraber çalışan eğitmenler olarak tanımlayabileceklerini ifade etmiştir.*" ifadeleri kullanılmıştır. Esasen gençlik çalışması, farklı alanların birbiriyle olan aracılığı görevini üstlenerek, eğitim, spor, kültür ve sosyal hizmet gibi alanlarla birçok ortak özelliğe sahip bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. (Lorenz 2009, European Commission'den 2014:84) İyi bir gençlik çalışması için temel özellikler aşağıdaki gibi olmalıdır:

- Gençlik çalışanları ve gençler arasında yakın ilişki,
- Gençlerin ihtiyaçlarına yönelik uyumlu, esnek ve ulaşılabilir olma,
- Gençlerin kişisel gelişimlerini yönlendirebilmeleri için özgür bir düşünce sistematiği oluşturma,
- Resmi eğitim kurumlarıyla veya iş dünyasıyla işbirliği yapmak,

- Amaçların belirlenmesi ve buna yönelik başarıların tanınırlığını sağlamak.

Gençlik çalışmasının faaliyet alanlarını kültür, spor, eğitim, doğanın korunması ve uluslararası işbirliği yoluyla oluşturulan grupların aktivitelerini kapsamaktadır. Gençlik çalışmasının amacını ise kişisel gelişim, sosyal uyum, istihdam ve eğitime dâhil edilme, riskten kaçınma gibi farklı düzeydeki olgular oluşturmaktadır. Çalışmalar bazen ayırım gözetmeksizin tüm gençliği hedef kitle olarak belirlerken bazen de belirli gençlik gruplarına odaklanabilmektedir. Bazı gençlik kuruluşları misyonları gereği “gençlik çalışması” alanında faaliyetlerini sürdürürken aynı zamanda çocuk veya yetişkinlerin de dâhil olduğu diğer gruplarla beraber çalışmalarını yürütebilmektedir. (European Commission, 2014:53)

1.3. Gençlik Çalışması Uygulamalarındaki Faaliyetler

Gençlik çalışması faaliyetleri aşağıda belirtildiği gibi genel bir kategori halinde gruplara ayrılabilir. Buna göre;

- Farkındalığı artırıcı faaliyetler,
- Bilgi ve danışmanlık sağlayıcı faaliyetler,
- Uluslararası gelişmişliği ve sivil gönüllülüğü destekleyici faaliyetler,
- Boş zamanın değerlendirilmesine dayalı kurs ve aktiviteler,
- Gençlerin kendi kendine organize edebildiği proje faaliyetleri,
- Sokak çalışması ve sosyal yardım çalışmaları

Yukarıda bahsedilen gençlik çalışması faaliyetleri bir ülkenin politika, vatandaşlık, insan hakları, sağlık ve güvenlik gibi konulardaki bakış açıları üzerinden kültür, sanat, çevre, spor ve kültürel alanlardaki birçok değişik uygulama alanına sahip olabilmektedir. (European Commission, 2014:62)

1.4. Gençlik Çalışması Alanındaki Organizasyon Türleri

Gençlik çalışması, birbirinden bağımsız yapıların oluşturduğu bir dizi farklı organizasyonlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bunlardan bazıları öncelikli olarak gençlerle çalışmayı benimsemişken, diğerleri farklı hedef gruplarla çalışmayı tercih edebilir. Bu kapsamda, gençlik kuruluşları birçok alanda gençlik çalışması aktiviteleri

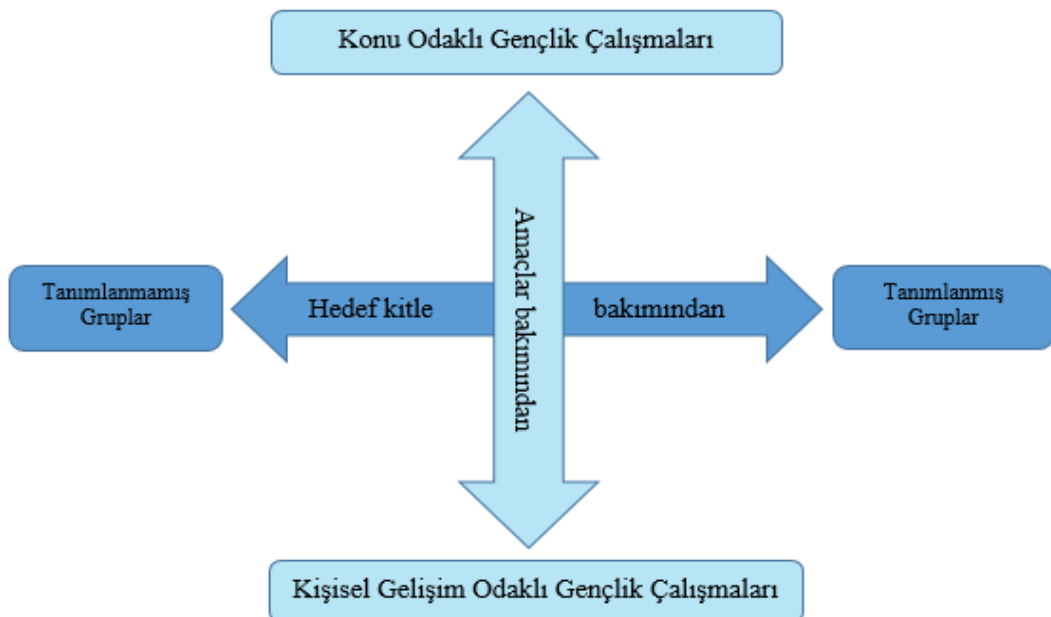
üzerine çalışma yapabilirken, aynı zamanda genç insanların profiline bağlı olarak farklı amaçlara odaklanmış bir çalışma yürütebilirler. Aşağıda belirtilen gençlik kuruluşları, alandaki faaliyetler bazında gençlik çalışmasını yürüten temel organizasyonlar olarak ele alınabilir: (European Commission, 2014:63-64)

- Gençlik Kulüpleri,
- Resmi kurumlar içerisinde gençlere yönelik destekleyici faaliyetler yürüten birimler,
- Sokak çalışmaları yürüten kuruluşlar,
- Bilgi edinmeyi amaçlayan danışmanlık faaliyeti sergileyen kuruluşlar,
- Sivil Toplum Kuruluşları

1.5. Gençlik Çalışmasının İki Eksenli Yapısı

Gençlik çalışması alanında faaliyet gösteren farklı kuruluşlar temel özellikler bakımından aynı paydaşlıkta buluşabilmelerine rağmen, hizmetin sunulan kitleye ve odaklanılan amaca göre farklılaşması sonucunda ana düzlemde iki farklı gençlik çalışması modelinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu iki farklı gençlik çalışması modeline dair tablo aşağıdaki gibidir: (European Commission, 2014:66)

Şekil 1-1: Gençlik Çalışmalarının İki Eksenli Yapısı

Tabloya göre, hedef kitle ve amaçlar yönünden iki eksenli bir gençlik çalışması modeli mevcuttur.

Hedef kitle bakımından, genç insanların tamamına hitap eden gençlik çalışması faaliyetleri ile belirli gruplara yönelen gençlik çalışması faaliyetlerinin olduğu bir yapıdan bahsedilebilir. İlk gruptaki faaliyetler tüm gençliğe uygun hizmetler sunarken, ikinci gruptaki faaliyetler ise evrensel bağlamda hitap etmenin zor olduğu ve belirli ihtiyaçlara yönelerek belirli gençlere yönelik hizmetler sunmaktadır. (European Commission, 2014:65)

Amaçlanan hedefler yönündeki ayırım, hedef kitle için yapılan ayırma benzer bir özellik taşımaktadır. Buna göre, bazı gençlik çalışması faaliyetlerinde genel olarak kişisel gelişim ve gencin kendisine dair farkındalığının artırılması ana amaç olarak belirlenmişken bazı gençlik çalışması faaliyetleri belirli konulara yönelmiştir. Bu konular belirli gruplara yönelebilenken aynı zamanda toplumun tüm katmanlarını kapsayacak şekilde toplumsal meselelerle ilgili çalışmalar da olabilmektedir. (European Commission, 2014:65)

1.6. Gençlik Çalışmasının Profesyonelleşmesi

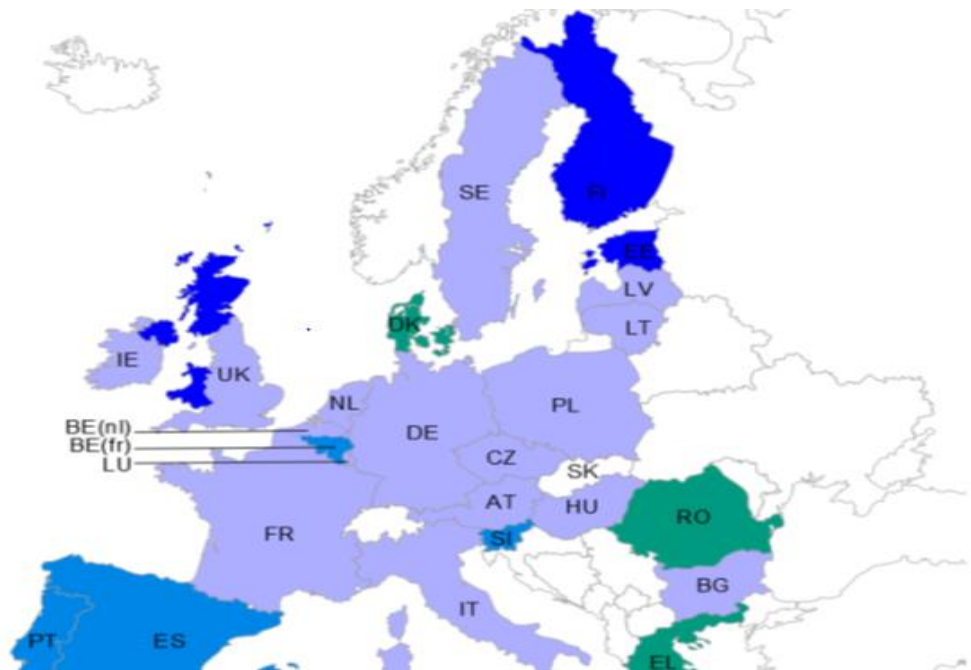
Avrupa'daki gençlik çalışmasının profesyonelleşmesi tanımlanabilir bir kavram olmasına rağmen bunun tüm AB ülkeleri için geçerli olduğu söylenememektedir. Dolayısıyla, bir meslek olarak gençlik çalışmasının Avrupa çapında karmaşık ve çeşitlilik gösteren bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Profesyonellik, gençlik çalışanları alanında standartların ve uygulamaların ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılmasının yanı sıra genel kabul görmüş yeterlilikleri ve mesleki gelişim fırsatları sunan eğitim programlarının varlığı ile ölçülebilir. (European Commission, 2014:83)

Walter Lorenz 2009 yılındaki çalışmasında gençlik çalışmasının son zamanlardaki profesyonelleşme trendinin, alanda iki yönlü bir yapının oluşmasına sebep olduğunu tartışmış ve profesyonelleşen gençlik çalışmasının yaratıcılık ve özerklik boyutlarına hâkim olması gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte profesyonelleşmenin gençlik çalışmasına, programlama için bir çerçeve, görev tanımlamaları ve iyi uygulamaların desteklenmesi imkânını sağlayabileceğinden

bahsetmektedir. Profesyonelleşme, gençlik çalışanlarının yürüttükleri çalışmaları meşrulaştırırken aynı zamanda yozlaşma riskini azaltıcı bir unsur olarak görülebilir. Nihayetinde, profesyonelleşmenin gençlik çalışanlarına yönelik mesleki statülerinin tanınmasına ilişkin bir kazanım sağlayabileceği söylenebilir. (Lorenz 2009, European Commission'den 2014:84)

Son zamanlardaki gençlik çalışmasının gelişimine yönelik ülkelerin yüklenmiş olduğu rolün yadsınmaması gerektiği belirtilebilir. Bazı ülkelerde gençlik çalışması hem eğitimde hem de sosyal refah sisteminde yer alan profesyonelleşmiş bir kurumsal yapıdayken diğer ülkelerde gençlik çalışması bu sistemlerden ayrı olarak gönüllüler tarafından uygulanmaktadır. Çoğu ülkede ise gençlik çalışmasının pratiğe yansımaları tüm bu uygulamaların karışımı niteliğindedir. (Coussée at al, 2012:260) Bu kapsamda, hem ülke yönetiminde yer alan hükümetler hem de fon imkânı sağlayan diğer kuruluşların gençlik sektöründe çalışanlara yönelik daha fazla standart ve ölçüt getirdikleri söylenebilir. Bununla birlikte, gençlik çalışması ile ilgili yasal düzenlemeler ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği için genel bir yasal çerçeveden bahsetmek mümkün değildir. Aşağıdaki şekilde gençlik çalışması alanında farklı uygulamaların olduğu yasal düzenlemeleri görebilirsiniz.

Şekil 1-2: AB Üyesi Ülkelerdeki Gençlik Çalışmalarına İlişkin Düzenlemeler

Tabloya göre;

- Koyu mor renkte belirtilen ülkeler kesinleşmiş (somut) bir gençlik stratejisi veya eylem planına sahip olan ülkeleri,
- Açık mor renkte belirtilen ülkeler kurumsallaşmış bir gençlik stratejisi veya eylem planına sahip ülkeleri,
- Mavi renkte belirtilen ülkeler bir gençlik stratejisi veya eylem planını geliştirme aşamasında olan ülkeleri,
- Yeşil renkte belirtilen ülkeler ise gençlik çalışması alanında herhangi bir düzenlemeye sahip olmayan ülkeleri

ifade etmektedir. (European Commission, 2014:11)

1.7. AB'deki Politika Bağlamında Gençlik Çalışmalarının Tarihsel Süreç İçindeki Gelişimi

Avrupa düzeyinde, gençler uzun bir süredir Avrupa Birliği'nin öncelikli politika gündemlerinden birisini oluşturmuştur. Başlangıçta Avrupa'daki gençlik politikalarının itici gücünü hareketlilikler (mobility) oluşturmuştur. 1992 yılındaki Maastricht antlaşmasının kabulüyle birlikte hareketlilikler eğitim kurumlarıyla sınırlı kalmayıp, hem gençlik değişimlerinin hem de gençlik çalışmalarının hız kazanmasına yol açmıştır. (European Commission, 2014:40)

2001 yılında Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan Gençlik için “Beyaz Kitap” (European Commission White Paper, A New Impetus for European Youth)¹, gençlik alanında işbirliğinin çerçevesini tanımlamıştır. Buna göre, gençler arasında katılımın, gönüllülük faaliyetlerinin ve bilgi edinmenin hız kazanması gerektiği vurgulanmıştır. (European Commission, 2014:41) Bununla birlikte, “Beyaz Kitap” ın gençlik politikası alanında oldukça geniş bir yelpazeyi temsil ettiği belirtilerek, üye ülkelerin gençlik alanındaki politikalarında işbirliği oluşturulabilmesi için dört farklı alan belirlemiştir. Bu alanlar; katılım, bilgi, gençliğin daha iyi anlaşılması ve gönüllülük/gönüllü faaliyetlerinden oluşmaktadır. (Denstad Yrjar, 2009:31)

¹ Ayrıntılı bilgi için <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52001DC0681&from=EN>

“Beyaz Kitap” üye ülkeler için ulusal gençlik politikalarının oluşturulmasında ilke olarak benimsenebilecek bir dokümantasyon kaynağı niteliğinde olup, Avrupa Komisyonu üye ülkelerin bu politika belgesine dair sorumlulukları olduğunu kabul etmiştir. Sonuç olarak, 2004 yılından itibaren AB’ ye üye olan ülkelerdeki gençlik politikaları içindeki gençlik çalışmalarına ve gençliğin katılımına ilişkin kanunlar, stratejiler ve eylem planları ciddi anlamda bir gelişme göstermiştir. (Mairesse, 2009:12) Bu gelişmelerin yanı sıra, 2005 yılında Avrupa Konseyi tarafından Avrupa Gençlik Paktı kabul edilmiştir. Paktın amacı; gençlere yönelik eğitim, öğretim, hareketlilik, sosyal içerme ve istihdam edilebilirliğin geliştirilmesidir.

2007 yılında ise Avrupa Komisyonu tarafından gençlere yönelik olarak “YiA” (Youth in Action) programı uygulamaya konulmuştur. 2007-2013 yılları arasında yürürlükte olan YiA programı, AB üyesi ülkeler ve Program Ülkeleri tarafından AB Komisyonu adına her ülkeye ait Ulusal Ajanslar tarafından yürütülmüştür. Program, gençliği hedef kitle olarak belirleyen “Gençlik Değişimleri” ve “Avrupa Gönüllü Hizmeti” gibi daha çok resmi olmayan eğitim metotlarının kullanıldığı hareketliliklerin gerçekleştirilmesine yönelik fon imkânı sağlamıştır.

2008 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz sonucunda özellikle genç kesimi etkileyen ekonomik ve sosyal hayata ilişkin bir bunalım süreci baş göstermiştir. Bu yüzden, gençlerin sahip olduğu beşeri sermayenin pekiştirilmesi Avrupa Birliği’nin öncelikleri arasında yer almıştır. (European Commission, 2014:41) Bu bakış açısının bir sonucu olarak, AB 2009 yılında 2010-2018 yıllarını kapsayacak olan “AB Gençlik Stratejisi: Yatırım ve Güçlendirme” (An EU Strategy for Youth: Investing and Empowering)² isimli Avrupa Komisyonu tebliğini uygulamaya koymuştur. Komisyon tebliği gençlik politikasının sektörler arası bir niteliğe sahip olması gerektiğini vurgulayarak, gençlik politikalarının iyileştirilmesi için amaçlarını üç başlık altında belirlemiştir. Bu amaçlar şu şekildedir: (Denstad Yrjar, 2009:32)

- Gençliğe eğitim ve istihdam alanlarında daha fazla olanak sağlamak,
- Gençlerin topluma erişimlerini sağlayarak, katılımlarını geliştirmek,

² Ayrıntılı bilgi için <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0200:FIN:EN:PDF>

- Toplumla genç insanlar arasındaki karşılıklı dayanışmayı teşvik etmek.

Üç başlık altında toplanan AB Gençlik Stratejisi'nde gençlik politikalarının topluma katkı sağlayabileceği sekiz alan ise şu şekilde belirtilmiştir: (European Commission, 2014:8-9)

- Eğitim ve öğretim
- İstihdam ve girişimcilik
- Sağlık ve refah
- Katılım
- Gönüllülük
- Sosyal içerme
- Gençlik ve Dünya
- Kültür

AB'nin uygulamaya koymuş olduğu bu strateji belgesi için, T.C. AB Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu AB Bilgi Notunda şu ifadeler kullanılmıştır: (ab.gov.tr):

“AB Gençlik Stratejisi (2010-2018) (EU Youth Strategy) “İnsan Sermayesine Erken Yatırım” anlayışını temel alarak gençlere daha iyi eğitim ve iş fırsatları sunulması, gençlerin aktif vatandaşlık bilincinin, toplumsal içerilmesinin ve gençler arasında dayanışmanın artırılması, sağlıklı yaşam biçimini benimseyerek esenlik içinde yaşamalarının desteklenmesi öngörülmektedir. Söz konusu stratejinin temel hedefleri şunlardır:

- *Eğitim ve istihdamda gençlere daha fazla ve eşit fırsatlar sağlanması,*
- *Gençlerin topluma aktif katılımlarının desteklenmesi”*

2010 yılında Avrupa Birliği, hem küresel krizin olumsuz etkilerinden kurtulabilmek için hem de kapsayıcı ve sürdürülebilir bir büyüme stratejisinin devreye sokulması için yeni bir eylem planı geliştirmiştir. Buna göre, gençler “Avrupa 2020

Stratejisi”³ nin önemli gündem maddelerinden birisini oluştururken aynı zamanda krizin gençler üzerindeki işsizlik, göçmenlik ve geleceğe dair beklentilerini değiştirmeleri bakımından ilgili eylem planı hedeflerinin gerçekleştirilmesinde kritik bir öneme sahip olmuştur. (European Commission, 2014:41)

Gençlik çalışması alanında tüm bu gelişmelerle birlikte, Avrupa Komisyonu 2014 yılında 2007-2013 yıllarında yürürlükte olan “Hayat Boyu Öğrenme Programı” nın yerine 2014-2020 yıllarını kapsayacak “Erasmus+ Programı” nı yürürlüğe sokmuştur. Erasmus+ Programı ile gençler, uluslararası gençlik organizasyonlarının yürüteceği hareketlilik faaliyetlerinde yurtdışında gönüllülük veya ortaklık paydasında faydalanabilecektir. Program temel olarak, gençlerin daha çok ve daha iyi beceriler kazanması, öğretim kalitesinin geliştirilmesi, gençlerin sosyal hayata katılımının teşvik edilmesi ve kişisel gelişimlerinin artırılması yoluyla nitelikli eğitim ve öğretime yatırım yapılmasını amaçlamıştır. (European Commission, 2014:42)

1.8. Türkiye’deki Gençlik Çalışmalarının Tarihsel Gelişim Süreci

Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan itibaren gençlik kavramının toplum üzerindeki algısı ve gençliğe yüklenen misyon dönemler itibariyle farklılıklar göstermiştir. Bununla birlikte, Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren nüfus büyüme hızındaki artışın sonucu olarak Türkiye yüksek bir genç nüfus oranına sahip olmuştur. Gençlik, o günlerden bu zamana kadar Cumhuriyetin lokomotif rolünü üstlenerek toplum nezdinde ilerlemeci, eğitilmiş ve aydın bir profil niteliği kazanmıştır.

Türkiye sivil toplum alanında gençlik çalışmasıyla ilgili 1980 öncesine ait yapılmış bir çalışmayla karşılaşmamıştır. 1980’lerden itibaren dünyadaki ekonomik entegrasyonun yaygınlaşması ve bu entegrasyona Türkiye’nin de dâhil olması sonucu ekonomik ve kültürel değişiklikler günlük hayata da yansımıştır. Dolayısıyla sivil toplum alanında gençlik çalışmalarına dair dönüm noktasının bu değişim sonucunda meydana geldiğini belirtmek yanlış olmayacaktır. (Nemutlu, 2012a) 1990’lı yıllarda ise Türkiye’deki gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları Avrupa Komisyonu

³ Ayrıntılı bilgi için <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

tarafından sağlanan hareketlilik hibeleri sayesinde gençlik çalışmasının ülke içinde yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır.

Gençlik çalışmalarının tarihsel süreci içerisinde yaşanan bazı gelişmeler, bu alandaki ilerlemelerin etkin adımları olarak görülebilir. Bu gelişmeler kronolojik sırayla aşağıda belirtilmiştir: (Nemutlu, 2012a)

- 1996 yılında İstanbul’ da gerçekleşen Habitat II Zirvesi
- 1999 yılında Türkiye’nin de dâhil olduğu Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programının başlaması
- Avrupa Komisyonu adına Gençlik Programı’nı yürütmek üzere 2002 yılında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı’nın kurulması
- 2005 yılında kamu kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının gençlik alanında geliştirdiği işbirlikleri

Yukarıda kısaca bahsedilen 1980’li yıllarda tohumu atılan 1990’lı yıllarda ise filizlenmeye başlayan gençlik çalışmalarının tarihsel gelişim sürecini, alanı etkileyen dönemsel gelişmeler üzerinden incelemek faydalı olacaktır.

1.8.1. 1979-1995 Dönemi: Gençlik Kültür Turizmi

Bu dönem, Türkiye’deki gençlik çalışmalarının değerlendirilmesi bakımından başlangıç dönemi olarak kabul edilebilir. Bahsi geçen süre içerisinde Türkiye’deki gençlik çalışması ilk atılımlarını çeşitli kuruluşlar vasıtasıyla gerçekleştirmiştir. Bu dönemin öncülüğünü yapmış kuruluşlar ise “Gençtur” ve “Gençlik Servisleri Merkezi” dir. (Nemutlu 2012a) Her iki kuruluşun uluslararası platformlarda üye oldukları gençlik ağları sayesinde Türkiye’deki gençlerin gönüllü kamplar ve gençlik değişim programlarına katılımını sağlamıştır. Ayrıca 1993 yılında kurulan Avrupa Öğrencileri Forumu (AEGEE) ise üniversite öğrencileri arasında gençlik çalışmalarının bilinirliğinin sağlanmasına yönelik önemli faaliyetlerde bulunmuştur. (Nemutlu, 2012a)

Gençlik Kültür Turizmi olarak adlandırılan bu dönem, çoğunlukla gençlerin hareketliliğini artırmaya yönelik faaliyetlerin olduğu bir dönem olarak nitelendirilebilir. Türkiye’den gençler ülke içerisindeki kuruluşlar vasıtasıyla

yurtdışındaki sivil toplum kuruluşlarında (STK) gönüllü faaliyetlerde bulunurken, Türkiye ise uluslararası gençlik kamplarına ev sahipliği yapmıştır. (Nemutlu, 2012a)

1990'lı yılların ortasına kadar süre gelen bu dönem içerisindeki gençlik çalışmalarına yönelik gerçekleştirilen faaliyetlere katılım çeşitli kuruluşlar aracılığıyla yapıldığından, katılım maddi katkıya bağlı kalmıştır. Böylesi bir yapıdan dolayı, faaliyetlere katılım toplumun orta ve üst düzeyindeki sınırlı bir tabakayla sınırlı kalmıştır. (Nemutlu, 2012a) Ancak yine aynı dönem içerisinde, Türkiye'deki gençler hareketlilik faaliyetleri vasıtasıyla ve gençlik değişim programlarının uluslararası niteliği sayesinde kültürel farkındalıklarını artırma şansı elde etmişlerdir.

1.8.2. 1996-1998 Dönemi: Gençlik ve Katılım

Türkiye'deki gençlik çalışmaları alanında sivil toplum kuruluşlarının uluslararası arenada kendini kabul ettirmeye başladıkları bu dönem, ilerleyen yıllardaki gençlik çalışmalarına yön verecek organizasyon ve oluşumları içermektedir.

1995 yılında BM Sosyal Kalkınma Zirvesi'nde kurulmasına karar verilen "Youth for Habitat" Uluslararası İletişim Ağı, farklı ülkelerdeki gençlik temsilcilerinin yer aldığı bir organizasyon olma özelliğine sahip olmuştur. Ülkeler arasındaki gençlerin temsiliyetinin esas alındığı bu girişimin ilk çalışması 1996 yılında İstanbul'da gerçekleşen Habitat II Zirvesi olmuştur. 1993 yılında faaliyetlerine başlayan AEGEE ise, Avrupa Birliği programlarından "Socrates" Eğitim Programına Türkiye'nin de dâhil edilmesi ile ilgili uluslararası kurum ve kuruluşlarla görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bu yöndeki temaslarıyla AEGEE, "Socrates" Eğitim Programına Türkiye'nin 2002 yılındaki katılımına yönelik sağlamış olduğu katkıyla önemli bir girişimcilik örneği sergilemiştir. (Nemutlu, 2012a)

Bu dönem içinde gerçekleşen ve hem Avrupa hem de Türkiye düzeyinde gençlik çalışması faaliyetlerinin seyrini ve etkinliğini değiştiren bir diğer önemli gelişme de Avrupa Komisyonu tarafından 1998 yılında uygulamaya konan Avrupa-Akdeniz Gençlik Programı (Euromed Gençlik Programı) olmuştur. 1999 yılında AB'ye aday ülke olarak kabul edilen Türkiye'de, Avrupa Birliği Gençlik Programlarına tam katılım sağlayabilmek için gerek duyulan bir yapı olan Ulusal

Ajans'ın kurulmasıyla birlikte Euromed Programının AB Gençlik Programlarına oldukça önemli bir katkısı olmuştur. (Nemutlu, 2012a)

Gençlik ve Katılım olarak belirtilen ve kısa bir zaman aralığında meydana gelen tüm bu gelişmeler Türkiye'deki gençlik alanında çalışan STK'lar ile farklı alanlarda faaliyetlerini sürdüren STK'ların yapıcı ilişkiler geliştirmesi ve gençlik çalışması görünürlüğünün artırılması gibi olumlu sonuçlar doğurmuştur. (Nemutlu, 2012a) Bu döneme kadar daha çok hareketlilik programlarının öncülüğünde yürüyen gençlik çalışması, gençlerin katılımını esas alan bir planlama üzerinden uzun dönemli ve olumlu sonuçlar doğuran bir yapılanmaya geçiş yapmıştır.

1.8.3. 1999-2001 Dönemi: Uluslararası Gençlik Çalışmalarının Yaygınlaşması

1990'lı yılların ortalarından itibaren ulusal ve uluslararası düzeyde görünürlüğünü artırmaya başlayan gençlik çalışmaları, bu dönemde faaliyet alanlarını genişleterek yaygınlaşma düzeyinde çalışmalar sergilemiştir.

Gençlik ve Katılım dönemi olarak nitelendirilen süreçte, Türkiye'deki gençlik çalışmalarının boyutunu yakından ilgilendiren bir gelişme yaşanmıştır. 1999 yılında, Dışişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, AEGEE ve Beyaz Nokta Vakfı temsilcilerinin katılım sağladığı bir toplantı neticesinde Türkiye'de bir Ulusal Ajans'ın kurulmasına ilişkin gerekli hazırlıkların yapılması gerektiği kararlaştırılmıştır. Hazırlık kapsamındaki tüm gelişmelerden, diğer kurum ve kuruluşları da bilgilendirmek şartıyla DPT AB İşleri Genel Müdürlüğü'nün sorumlu olması kararı alınmıştır. Böylesi bir geniş katılım ve temsiliyetin sağlandığı uzlaşma sonucunda Türkiye Ulusal Ajansı'nın kurulmasına yönelik temellerin atılması sağlanmıştır. (Nemutlu, 2012a)

Türkiye'nin 1999 yılında Euromed Gençlik Eylem Programından başvuru kabul etmeye başlaması ve bu doğrultuda bir Euromed Koordinatörü' nün çalışmaya başlaması, bu dönemin diğer bir çarpıcı gelişmesidir. Çünkü bu program kapsamında eğitim ve tanıtım faaliyetleri düzenlenerek ülke çapında gençlik çalışmalarının yaygınlaştırılmasına yönelik adımlar atılmıştır. (Nemutlu, 2012a)

Türkiye, 1991-2001 döneminde gençlik çalışması bakımından uluslararası faaliyetlerde bulunan gençlik alanındaki sivil toplum kuruluşlarının artış gösterdiği bir gelişme sergilemiştir. Bu gelişmenin kazanımlarından birisi de, gençlik çalışmalarında kullanılan ve eğitimsel bir metot olan yaygın öğrenmeye dair farkındalığın sağlanması olmuştur. Sivil alandaki tüm bu gelişmelerin yanı sıra kamu kuruluşlarındaki gençlik çalışmasına yönelik bilincin oluşmaya başlaması ile Türkiye bu dönemde önemli bir atılım sağlamıştır. (Nemutlu, 2012a)

1.8.4. 2002-2004 Dönemi: Yaygın Öğrenmenin Yaygınlaşması ve Ulusal Gençlik Konseyi Kurma Girişimleri

2000’li yıllara kadar gerek Euromed Gençlik Programı, gerekse gençlik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla ilerleme kaydeden Türkiye’deki gençlik çalışmaları, 2000’li yılların başından itibaren, yaygın öğrenmenin yaygınlaşmasına ve gençlerin hak temelli organizasyonlar kurma girişimlerine dönük bir sürece girmiştir.

Bu dönem içerisinde gençlik çalışmalarında yer alan kurum veya kuruluşların yeterliliklerini geliştirmeye yönelik Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu ortaklığında hazırlanan Eğitim ve Kültürlerarası Öğrenme Kılavuzlarının Euromed ve Tarih Vakfı tarafından Türkçeye çevrilmesi, Türkiye’deki gençlik kuruluşlarının fayda sağladığı bir gelişme olmuştur. Bununla birlikte daha çok yaygın öğrenme yönteminin kullanıldığı gençlik çalışmasında, gençliği hedef kitle olarak belirleyen eğitimcilerin de eğitimine ihtiyaç duyulmuştur. Bu doğrultuda, 2002 yılında Avrupa Konseyi ve Türkiye Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ortaklığında “Gençlik Liderleri İçin Uzun Dönemli Eğitim” 2003 yılında ise Euromed Türkiye Koordinatörlüğü tarafından “3D Gençlik Eğitimci Eğitimi” düzenlenmiştir. Gençlik çalışmaları alanında yetki sahibi ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarının bu dönem içinde geliştirmiş oldukları diyalog ve işbirlikleri sayesinde gençlik çalışmaları olgunlaşma dönemine girmeye başlamıştır. Aynı şekilde 2004 yılında Toplum Gönüllüleri Vakfı’nın gerçekleştirmiş olduğu gençlik eğitimleri ve gençlik eğitimcilerinin eğitimi ülke içinde yaygın öğrenmenin yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır. (Nemutlu, 2012a)

Aynı dönem içerisindeki bir diğer önemli gelişme ise, gençlerin sivil toplum kuruluşları aracılığıyla bir araya gelmesi ve ülke içindeki karar alıcı mekanizmalarda söz sahibi olmak istemelerinden kaynaklı Ulusal Gençlik Konseyi kurma girişiminde bulunmalarıdır. Ulusal Gençlik Konseylerinin yapısı ve etkinliği ise, ülkeden ülkeye farklılık gösteren bir yapıya sahip olmuştur. Bazı ülkelerdeki gençlik konseyleri, politika yapıcılığı konusunda sadece görüşlerine danışılan bir oluşum iken bazı ülkelerde politika bağlamındaki yasal sürecin bir parçası niteliğindedir. Bu farklılıkların ötesinde Ulusal Gençlik Konseylerinin amaçlamış oldukları çıktılar benzerdir. Gençlik Konseylerinin temelinde, ülkedeki gençlerin sivil toplum kuruluşları aracılığıyla bir araya getirilmesi ve bu birlikteliğe karar alıcı sistemlerdeki temsiliyet olgusunun yerleştirilmesi yatmaktadır. Tüm bunların yanında, gençlik konseyleri, gençlerin yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde bağımsızca örgütlenmelerini sağlayarak kendileri hakkında alınacak kararlara ilişkin yönetime katılım anlayışını temsil etmektedir. (Nemutlu, 2012a)

1.8.4.1. Türkiye’de Ulusal Gençlik Konseyi Kurma Girişimlerinin Mevcut Durumu

Ulusal Gençlik Konseyi, bir ülkedeki gençlik kuruluşlarının ve gençlerin ulusal düzeydeki temsil organı niteliğindedir. Genellikle genç insanlar tarafından yönetilen gençlik konseyleri, gençlerin içinde bulunduğu topluma ve yaşama dair bakış açılarını, iletişim ve lobicilik faaliyetleri aracılığıyla yerel, ulusal ve uluslararası düzeydeki farklı karar alma süreçlerine dâhil eden önemli bir temsil mekanizmasıdır. Gençlik Konseylerinin çalışma prensibi, gençlerin sosyal, kültürel ve politik hayata dâhil edilmesinin artırılması üzerinedir. Bu bakımdan, gençlik konseyleri birçok ülkede gençlik çalışmalarının vazgeçilmez bir parçasını oluşturmaktadır. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:37)

Gençlik ve gençlik çalışmaları alanında faaliyetlerini sürdüren birçok kuruluş ve paydaş tarafından 1990’lardan itibaren Ulusal Gençlik Konseyi kurulması dile getirilmesine rağmen Türkiye’de halen bir Ulusal Gençlik Konseyi bulunmamaktadır. Türkiye’de şu anda mevcut olan yapı, belediyelerin kent konseylerine bağlı olarak çalışmalarını yürüten gençlik meclisleri ve çeşitli yerel kuruluşlar tarafından kurulan

Ulusal Gençlik Parlamentosu adlı yapılardır. Ulusal Gençlik Parlamentosu, ilgili kuruluşların şemsiye oluşumu olarak çalışmalarını yürütmesine rağmen yasal bir dayanağı ve tanınmışlığı bulunmamaktadır. (T.C. Kalkınma Bakanlığı; 2015:23) Özellikle 2002'den itibaren, farklı gençlik kuruluşlarının Ulusal Gençlik Konseyi yapısına benzer bir kuruluşun kurulabilmesi için birçok girişimi olmuştur. Ancak yasal çerçevedeki uygulamalar ve beşeri altyapıdaki yetersizler bunu mümkün kılamamıştır. (Türkiye Ulusal Ajansı; 2016:37)

2011 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın yeniden yapılandırılmasıyla birlikte, Türkiye'de bir Ulusal Gençlik Konseyi kurulması politika gündemi haline gelmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 2015 yılındaki faaliyet raporunda, ülke genelindeki gençlik kuruluşları arasında eşgüdümü sağlayan ulusal ve uluslararası düzeyde temsil görevini üstlenecek bir çatı kuruluşa ihtiyaç olduğu belirtilmiş ve bu kuruluşun faaliyetlerine başlayabilmesi için bakanlığın buna ilişkin bir yönetmelik hazırlayarak yürürlüğe sokması gerektiği ifade edilmiştir. Aynı raporda, kurulması düşünülen Ulusal Gençlik Konseyi'nin Genel Kurulu ve Danışma Kurulunun sivil toplum örgütleri temsilcilerinden oluşması; başkanının genel kurulca seçileceği ve sadece yürütme kurulundaki bir üyenin bakanlık temsilcisi olacağı öngörülmüştür. (gsb.gov.tr; 2016)

1.8.5. 2005-2007 Dönemi: Gençlik Politikaları Alanındaki Gelişmeler

2005-2007 arasındaki süreç, Türkiye'nin gençlik çalışması alanında kat etmiş olduğu mesafelerin bir sonucu olarak, kurumsal altyapının sağlanmasına yönelik politika düzeyinde gelişmelerin yaşandığı bir dönem olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca, uluslararası arenadaki iş birliklerinin yoğunlaşmaya başlamasıyla, Türkiye'deki gençlik politikalarının yürütülme seviyesinde kayda değer ilerlemeler sağlanmıştır.

Türkiye, bu döneme kadar ülke içindeki gençlik çalışmalarının farkındalığını ve hareketlilik ve yaygın öğrenmenin yaygınlaştırılmasına yönelik sivil toplum kuruluşları ve bazı kamu kuruluşlarınca gerçekleştirilen faaliyetlere odaklanmıştır. Ancak bu dönem itibariyle gençlik çalışmaları faaliyet alanını daha profesyonelleştirerek, yönünü politika yapıcılığı eksenine çevirmiştir. Bu bağlamda,

STK ve STK kuruluşlarında gönüllü olarak çalışmakta olan gençlerin oluşturmuş olduğu çalışma gruplarınca Dünya Bankası fonları kullanılmıştır. Bu kaynakların kullanımı, Türkiye'nin farklı kesimlerinden katılım sağlanan ve gönüllülük esasıyla çalışmalarını yürüten “Gençlik Politikaları Geliştirme Çalışma Grubu” ve “Gençlik ve İstihdam Çalışma Grubu” ile “Gençlik Spor Vakfı” tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma gruplarının faydalandığı fon, ”Gençliğin Sesi” programı çerçevesinde program ülkelerindeki gençler arasında diyalogun kurulmasına yönelik olmuştur. Gençlik Spor Vakfı'nın faydalanmış olduğu, ‘Gençliğin Gelişimi ve Sosyal Katılımı’ isimli proje, amacının gençliğe yönelik katılım, istihdam girişimleri ve politika yapıcılığı olduğu bir Dünya Bankası hibesi kapsamındadır. (Nemutlu, 2012a)

Gençlik çalışmalarının Türkiye'deki yıllar içerisinde göstermiş olduğu gelişmelerin sonucunda, Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG) ve İstanbul Bilgi Üniversitesi ortaklığında 2005 yılında Gençlik Çalışmaları Birimi kurulmuştur. Gençlik Çalışmaları Birimi, gençlik çalışmalarının uluslararası platformdaki koordineli çalışma sonuçlarını ulusal düzeydeki fikri çıktı paylaşımları ile desteklemiştir. Bununla beraber, Gençlik Çalışmaları Birimi'nin gençlik politikaları gelişim sürecine, ilgili kuruluşlarca ortaklıklar geliştirilmesi ve gençlik çalışmaları alanında geliştirilen ulusal ve uluslararası modelleme çalışmalarının görünürlüğünün sağlanması gibi katkıları olmuştur. (Nemutlu, 2012a)

1.8.6. 2007-2013 Dönemi: AB Gençlik Programı (Youth in Action)

Türkiye'deki gençlik çalışmalarının 2000'lerin başı itibariyle göstermiş olduğu atılımla birlikte, 2007-2013 yılları arasında yürürlükte olan AB Gençlik Programı, Türkiye'deki gençlik çalışmalarının lokomotif niteliğinde olmuştur. 15 Kasım 2006 tarihinde Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi gençlerin yaygın eğitim faaliyetlerini yasal çerçevede desteklemek amacıyla 2007 yılından başlayıp 2013 yılına kadar sürecek olan Gençlik Programını (Youth in Action)⁴ yürürlüğe koymuştur.

⁴ YiA Programı, Avrupa Komisyonu'nun 1988 yılına kadar geriye giden hareketlilik politikalarının devamı niteliğinde olmuştur. Sırasıyla, Avrupa için Gençlik (1988), Avrupa için Gençlik II (1992-1995), Avrupa için Gençlik III (1996-1999), Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin (1996-1999) yer aldığı bu programlar daha sonrasında, 2000-2006 ve 2007-2013 dönemlerini kapsayan Gençlik Programlarına dâhil edilmiştir.

2007-2013 yılları arasında yürürlükte olan YiA programı, her “Program Ülkesi” nin kendisinin belirlemiş olduğu Ulusal Ajanslar tarafından uygulanmıştır. YiA programının yürütülmesi program ülkelerindeki Ulusal Ajanslar tarafından yapılırken, programa katılım ise “Program Ülkeleri”⁵ ve “Ortak Ülkeler”⁶ olarak ikiye ayrılmıştır. Süreç içinde güncellenerek daha kapsamlı bir hale gelen YiA programı, nihayetinde 5 Ana Eylem üzerine kurulu bir program haline gelmiştir. Program ülkelerinin program içerisindeki tüm eylemlere başvuru ve katılımı mümkün iken, Ortak Ülkelerin eylemlere başvuru hakkı bulunmamakta olup, katılımları eylemler bazında sınırlı tutulmuştur.

YiA Programı, gençliği hedef kitle olarak belirleyen, yaygın eğitim ve öğrenimin benimsendiği hareketliliklerin gerçekleştirilmesine yönelik hedefleri ve öncelikleri olan bir program olarak düşünülebilir. Programın genel hedefleri aşağıdaki gibi olmuştur: (ua.gov.tr, 2012)

- *Gençlerin genel olarak aktif vatandaşlıklarını ve özel olarak Avrupa vatandaşlıklarını teşvik etmek,*
- *Özellikle Avrupa Birliği’nde sosyal uyumu güçlendirmek amacıyla gençler arasında dayanışmayı geliştirmek ve hoşgörüyü teşvik etmek,*
- *Farklı ülkelerdeki gençler arasında karşılıklı anlayışı güçlendirmek,*
- *Gençlik faaliyetlerine yönelik destek sistemlerinin kalitesinin ve gençlik alanındaki sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesine katkıda bulunmak,*
- *Gençlik alanında Avrupa işbirliğini teşvik etmek.*

YiA Programının öncelikleri⁷ Avrupa Vatandaşlığı, Gençlerin Katılımı, Kültürel Çeşitlilik, İmkânı Kısıtlı Gençlerin Dâhil Edilmesi gibi değerler üzerine inşa edilmiştir. (ua.gov.tr, 2012)

⁵ Ayrıntılı bilgi için 2013 Gençlik Programı Kılavuzu’na bakınız.

⁶ Daha sonrasında “Program Ülkesi” statüsünü kazanacak olan Makedonya’nın yer aldığı “Ortak Ülkeler” için 2013 Gençlik Programı Kılavuzu’na bakınız.

⁷ Ayrıntılı bilgi için 2013 Gençlik Programı Kılavuzu’na bakınız.

1.8.7. 2014-2020 Dönemi: Erasmus+ Programı

Erasmus+ Programı, Avrupa'daki hareketlilik programlarının uluslararası boyuttaki işbirliğine dayanan eğitim, öğretim ve gençlik alanlarındaki tecrübelerin ve kazanımların üzerine inşa edilerek, AB Komisyonu'nun 2014-2020 yılları arasında yürüteceği programdır. Aynı zamanda Erasmus+, 2007-2013 yılları arasında Avrupa Komisyonu tarafından uygulanan, Hayat Boyu Öğrenme Programı, Gençlik Programı, Erasmus Mundus Programı, Tempus, Alfa, Edulink ve sanayileşmiş ülkeler ile yükseköğretim alanında işbirliği programlarının bütünleştirilmesi sonucu oluşturulan bir programdır. (European Commission, 2014:10) Bir çatı program olarak düşünüldüğünde Erasmus+ Programı kısaca, AB'nin 2014-2020 yılların arasındaki eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki programın adıdır. Bu kapsamda Erasmus+, hareketlilik ve işbirliği faaliyetlerine yönelik "Ana Eylem 1", "Ana Eylem 2" "Ana Eylem 3" ve "Merkezi Projeler"⁸ şemsiyesi altında olmak üzere, mesleki eğitim, okul eğitimi, yetişkin eğitimi, gençlik ve spor alanlarında faaliyet gösteren bir program olarak tasarlanmıştır. Erasmus+ Programı'nın AB Komisyonu adına program ülkelerindeki uygulayıcıları önceki programlarda da olduğu gibi Ulusal Ajans'lar olmuştur.

Erasmus+ Programı, gençlik alanındaki uygulamalarını "Program Ülkeleri", "Ortak Ülkeler" ve "Diğer Ortak Ülkeler"⁹ olarak belirlemiştir. Ortak ve Diğer Ortak Ülkeler için proje başvurusu mümkün olmayıp, projelerde işbirliklerine yönelik bir ortaklık kompozisyonu oluşturulmuştur. Ancak bu dönemde, AB'nin stratejileri arasında da yer alan Ortak Ülkeler ile işbirliği ve hareketlilik faaliyetlerinin artırılması öngörülmüştür.

Program Ülkelerinin Avrupa'nın beşeri ve sosyal sermayesini etkin bir şekilde kullanmak yönündeki çabalarını desteklemek üzere tasarlanan ve örgün eğitim, yaygın eğitim ve sargın eğitime destek vermek yoluyla hayat boyu öğrenme ilkesini

⁸ Ayrıntılı bilgi için 2017 Erasmus+ Program Rehberi'ne bakınız.

⁹ YiA dönemine göre, program statüsü değişmiş ülkeler için 2017 Erasmus+ Program Rehberi'ne bakınız.

destekleyen Erasmus+ Programı'nın gençlik alanında desteklemiş olduğu faaliyetler şu şekildedir:

- Ana Eylem 1 kapsamında Gençlik Değişimleri, Avrupa Gönüllü Hizmeti ve Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği
- Ana Eylem 2 kapsamında Stratejik Ortaklıklar ve Kapasite Geliştirme
- Ana Eylem 3 kapsamında Yapılandırılmış Diyalog

2014-2020 yılları arasında yürütülecek olan Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Komisyonu'nun gençlik alanındaki hedefleri ise şu şekilde olmuştur: (European Commission, 2017:27)

- Gençlik alanındaki kurum/kuruluşlar veya diğer paydaşlar arasındaki işbirliğini artırmak ve artan bu işbirliği sayesinde gençlik çalışmalarındaki kalitenin artırılmasını teşvik etmek,
- Yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde gençlik politikalarını destekleyerek, politika düzeyindeki reformların gerçekleştirilmesine katkı sağlamak,
- Yaygın ve sargin öğrenmenin tanınmasını sağlamak,
- Gençlerin Avrupa'daki demokratik hayata ve işgücü piyasasına katılımını sağlamak,
- Kültürlerarası diyalogu, aktif vatandaşlığı ve sosyal içermeyi¹⁰ teşvik etmek,
- Program Ülkeleri ve Ortak Ülkeler arasındaki paydaşlığı cazip hale getiren hareketlilik ve işbirliği faaliyetlerini teşvik ederek, Ortak Ülkelerdeki kapasite gelişimine katkı sağlamak,
- Gençlik alanında, gençlik kuruluşlarının ve gençlik çalışanlarının rolünü güçlendirmek,
- İmkânı kısıtlı gençleri¹¹ de dâhil edecek bir şekilde, gençlerin temel beceri ve yeterliliklerinin seviyesini yükseltmek.

¹⁰ Sosyal İçerme: Erasmus+ Programı kapsamında; yedi farklı alanın (engellilik, eğitsel zorluklar, kültürel farklılıklar, sağlık sorunları, ekonomik, sosyal ve coğrafi engeller) herhangi birisinde çeşitli nedenlerle dezavantajlı konumda veya daha az fırsata sahip olan gençlerin önündeki engellerin kaldırılması ve hareketlilik programlarına olan erişimlerin desteklenmesi.

¹¹ İmkânı Kısıtlı Gençler: Kültürel, sosyo-ekonomik ya da coğrafi bakımdan daha düşük imkânlara sahip kesimlerden gelen veya engelli gençler.

1.9. Türkiye’de Gençlik Çalışmalarının Mevcut Durumu

Gençlik çalışması uluslararası kapsamda okul dışı eğitim olarak yerini almakta olup yaygın ve sargın öğrenme yoluyla gençlerin sosyal ve kişisel gelişimlerine odaklanmaktadır. Tüm bunlar sosyal, kültürel, eğitimsel ve politik faaliyetler ve fırsatlar yoluyla gençlerin toplumsal hayata dâhil olmasını içermektedir.

Sosyal ve eğitimsel pratiklere bağlı olan gençlik çalışmasının çerçevesi, bir ülkenin finansal ve politik konjonktürüne bağlı olarak da şekil almaktadır. Bir ülkedeki tarihsel, kültürel ve politik oluşumlar o ülkenin ulusal düzeydeki gençlik çalışması çerçevesini belirlemektedir. Bu kapsamda, Türkiye’deki gençlik çalışmasının politika ve kurumsal düzeyindeki işleyişine dair konuları incelemek, Türkiye’deki gençlik çalışmasının daha kolay anlaşılmasını sağlayacaktır.

1.9.1. Türkiye’deki Gençlik Politikası Bağlamında Gençlik Çalışmaları

Türkiye’de, gençlik için ulusal düzlemde kabul edilmiş en önemli belge 27 Ocak 2013 tarihinde yayınlanan “Ulusal Gençlik ve Spor Politikası” belgesi olmuştur. Bu belgede, temel olarak gençlik alanındaki öncelikler belirtilmiştir. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:20)

“Ulusal Gençlik ve Spor Politikası” belgesinde yer alan ve gençlere dair önceliklerin yer aldığı gençlik politikasının temel amaçları şu şekildedir:

- *Gençlerin ilgi, beklenti ve ihtiyaçlarını belirleyebilmek,*
- *Toplumun gençler hakkındaki algısını doğru bir zemine oturtmak,*
- *Gençlik alanında çalışan kurum ve kuruluşları belirleyerek, bunlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,*
- *Gençlik alanındaki resmi olmayan kuruluşların faaliyetlerini güçlendirebilmek için, onların teşvik edilebilmesi ve desteklenmesini sağlamak,*
- *Gençlerin kişisel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamak,*
- *Gençlere yönelik vatandaşlık bilincinin kazandırılmasını sağlamak,*
- *Her kesimdeki gençlerin ihtiyaçlarını göz önüne alarak, onların potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmak.”*

Politika belgesinde belirtilen ifadeler, insan hakları ve demokratik değerler ışığında kabul edilmiş olup ulusal düzeyde kültürel, tarihsel ve insani değerlerin yaşatılması ve sürdürülmesi gerektiği benimsenmiştir. Bununla birlikte, tüm ayrımcılık türlerinden kaçınılması, fırsat eşitliğinin sağlanması, toplumdaki dezavantajlı gençlere öncelik verilmesi gerektiği gibi kavramları ön plana çıkarmıştır. Ayrıca, politika ve uygulama düzeyinde erişilebilirlik, uygulanabilirlik, katılım, hesap verilebilirlik ve şeffaflık gibi uluslararası standartların izleneceğine ilişkin yükümlülükler ortaya koymuştur. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:21) “Ulusal Gençlik ve Spor Politikası” belgesinin uygulanabilirliğinin izlenmesinden ise Gençlik ve Spor Bakanlığı Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü sorumludur.

Politika belgesi, gençlik çalışmalarını her ne kadar ayrı bir uygulama alanı olarak belirtmese de gençlik çalışması ve uygulamalarıyla doğrudan ilgili alanların tanımlanmasına katkı sağlamıştır. Bu bağlamda politika belgesi; eğitim ve hayat boyu öğrenme, proje hareketlilikleri, gönüllülük, yurttaşlık bilinci, demokratik hayata katılım ve boş zamanın değerlendirilmesi gibi öncelikleri vurgulayarak gençlerdeki farkındalığın sağlanmasına yardımcı olmuştur. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:21)

1.9.2. Türkiye’deki Gençlik Çalışmalarına Ait Kurumsal Altyapı

Bir politika aracı olarak gençlik sektörler arası bir yapıya sahip olup, Türkiye’de gençlik alanıyla ilgili farklı kamu kurum ve kuruluşları vardır. Kamu idaresi kapsamında, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Avrupa Birliği Bakanlığı’nın ilgili kuruluşu olan Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı gençlik alanındaki en temel üç idari kurum olarak belirtilebilir. Ayrıca, belediyeler, Kalkınma Bakanlığına bağlı bölge kalkınma idareleri de yerel ve bölgesel düzeydeki çalışma yapıları sebebiyle gençler ve gençlik çalışmalarıyla ilgili diğer kuruluşlar olarak göze çarpmaktadır. Üniversiteler ise yükseköğretimdeki gençlere yönelik müfredat dışı faaliyetler ve olanaklar ile sosyal hayata dair fırsatlar yaratılmasında önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:23-31) Bu kapsamda, Türkiye’deki gençlik çalışmalarına ait kurumsal altyapının daha iyi anlaşılabilmesi için, gençlik

politikalarına yönelik üç temel idari kuruluşun yürütmüş olduğu faaliyetleri ve kurumsal amaçlarını incelemek faydalı olacaktır.

1.9.2.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı

Gençlik ve Spor Bakanlığı yürütme organının kararı sonucunda yenilenen yapısıyla birlikte 2011 yılında Bakanlık olarak faaliyete geçmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu vizyon ve misyon değerlerine göre görev ve sorumluluk alanları aşağıdaki şekilde ifade edilebilir: (gsb.gov.tr, 2015)

- Gençlerin ilgi alanlarını, ihtiyaçlarını ve problemlerini belirlemek,
- Kişisel, sosyal ve sportif alanlarda işbirliği içerisinde destekleyici politikalar geliştirmek,
- Gençlerin yenilikçi düşünceyi benimsemeleri ve etik değerlere bağlı olmasını sağlamak,
- Bilim, sanat, spor ve çevre duyarlılığının önemini vurgulayarak, gençlere yönelik bu alanlardaki farkındalığın artırılmasını sağlamak,
- Gençlerin eğitimi ve gelişimine yönelik projeler üretmek, uygulamak ve desteklemek,
- Gençlerin ulusal değerlerin bilincinde ve uluslararası temsil yeteneğine sahip olmalarını sağlamak,
- Gençlerin toplumsal hayata ve karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlamak,

Bakanlığa ait yukarıda bahsedilen özellikler çerçevesinde, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Türkiye'deki gençlik çalışması ve onun uygulanabilirliğine olan olumlu etkisi göze çarpmaktadır. Bu etkilerin oluşmasında bakanlığın faaliyetleri neticesinde kurulmuş olan ve gençlere hizmet veren gençlik merkezleri, gençlik ve izcilik kamplarından bahsedilebilir. Bu kuruluşlar ve organizasyonlar sayesinde, gençler için sosyal hayatın tüm alanlarına ilişkin aktif katılımının sağlanması hedeflenmiştir. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:24)

Gençlik ve Spor Bakanlığı, diğer faaliyet alanları haricinde, gençlikle ilgili ulusal ve uluslararası eğitim, kurs, toplantı, seminer gibi faaliyetlerin yurtiçi veya yurtdışında organize edilmesi ve desteklenmesi vizyonuyla çalışmalarını sürdürmektedir. Tüm bu çalışmaların yanında, gençlik alanında faaliyetler yürüten sivil toplum kuruluşlarının kamu kuruluşları, yerel yönetimler ve üniversitelerin ilgili birimleri ile ilişkiler geliştirmesi ve bu ilişkilerin sürdürülmesine bakanlık olarak katkı sağlamaktadır. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:24)

Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yer alan Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, proje geliştirme, gençlik projelerine finansal destek sağlama ve projelere katılım neticesinde ortaya çıkan hareketlilikleri “imkânı kısıtlı gençlere” yöneltme gibi çalışmalar yürütmektedir. Bakanlık bu yapısı itibarıyla, gençlerdeki kişisel ve sosyal gelişimin, karar alıcı ve bu kararların uygulanmasındaki süreçte aktif katılımın artırılmasına yönelik ve gençlerdeki yenilikçi fikirlerin gerçekleştirilmesinin hedeflendiği projelere destek vererek, bu projelere fon imkânı sağlamaktadır. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:24-25)

1.9.2.2. Milli Eğitim Bakanlığı

Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye’deki ulusal müfredat programı altındaki kamu ve özel eğitim sistemindeki denetimlerden sorumlu en başta gelen idari kuruluştur. Türkiye’deki eğitim sistemi iki bileşenli bir yapıya sahip olmuştur. Bu yapılar, resmi eğitim ve resmi olmayan eğitim olmak üzere ayrılmaktadır.

Resmi eğitim, belirli yaş gruplarına yönelik sistematik bir müfredat programı dâhilinde okul öncesi, ilk, orta ve lise düzeyindeki eğitim kuruluşlarınca sağlanmaktadır. Resmi olmayan eğitim ise Bakanlık tarafından, daha önce hiç resmi eğitim sistemi içerisinde yer almamış, eğitimini tamamlayamamış veya resmi eğitimini tamamlamış gençlerin ilgi, beceri ve kabiliyetleri doğrultusunda gençlerin hayatı boyunca ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimlerini etkileyecek tüm eğitim, öğretim, üretim, danışmanlık ve bunların yürütüldüğü faaliyetler olarak tanımlanmıştır. Bakanlık düzeyindeki resmi olmayan eğitim, Bakanlık bünyesinde yer alan Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ve Sosyal, Kültürel, Eğitimler ve

Faaliyetler Daire Başkanlığı'nın görev alanlarındaki bir yapıya sahiptir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bünyesinde yer alan bu kuruluşların faaliyet alanlarından bir kısmını hayat boyu öğrenmenin farkındalığının sağlanması, çocuklar, gençler ve ailelere ilişkin sosyo-kültürel faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesi, hayat boyu öğrenme kapsamındaki temel yeterliliklerin edinimi ile ilgili eğitimlerin düzenlenmesi oluşturmaktadır. Ayrıca, resmi olmayan eğitim faaliyetleri belediyeler ve halk eğitim merkezleri aracılığıyla Milli Eğitim Bakanlığı'nın yereldeki idari teşkilatları tarafından yürütülmektedir. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:25)

1.9.2.3. Avrupa Birliği Bakanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı)

1999 Avrupa Birliği Helsinki Zirvesi'nde alınan karar neticesinde Türkiye'nin adaylık süreci başlamış olup, bu kapsamda AB programlarından yararlanma hakkı doğmuştur. AB programlarından faydalanmayı sağlayacak olan “Çerçeve Anlaşma”, AB ve Türkiye tarafından 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanmış olup, TBMM'nin 4673 sayılı Kanunu ile onaylanarak, 28 Haziran 2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmasıyla yürürlüğe girmiştir. Tüm program ülkelerinde olduğu gibi, AB programlarından faydalanmak üzere Türkiye'de “Ulusal Ajans” görevini yerine getirme maksadıyla 2002 tarihinde, şu anda Kalkınma Bakanlığı olan, Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı kurulmuştur. Türkiye Ulusal Ajansı'nın kuruluşundan bugüne gelen kurumsal yapılanması ise şu şekilde ifade edilmiştir: (ua.gov.tr, 2012)

“Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı), 6 Ağustos 2003 tarihli, 25191 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK'da Değişiklik Yapılması Hakkında 4968 sayılı Kanunla kurulmuş olup tüzel kişiliği haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir kuruluştur. Başkanlık 2011 yılında 634 sayılı KHK ile Avrupa Birliği Bakanlığının ilgili kuruluşu olmuştur.”

2003 yılında AB Eğitim ve Gençlik Programlarına pilot uygulamalarla başlayan Türkiye Ulusal Ajansı, 2004 yılında programların tam üyesi haline gelmiştir.

Bu çerçevede, 2006 yılına kadar Leonardo da Vinci, Socrates ve Gençlik programlarının Türkiye'deki yürütücüsü olan Ulusal Ajans, 2007-2013 yılları arasında ise Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programlarını yürütmüştür. Türkiye Ulusal Ajansı tarafından hâlihazırda yürütülen program ise Erasmus+ Programı olmakla beraber, bu program 2014-2020 yılları arasını kapsamaktadır. (ua.gov.tr, 2012)

AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nın faaliyet gösterdiği çalışma alanları ise şu şekildedir: (ua.gov.tr, 2012)

- AB adına programların ülke içinde duyurulması ve tanıtılması,
- Programlara katılımın sağlanması için gerekli koordinasyonun, yürütmenin ve uygulama sözleşmelerinin yapılması,
- AB Eğitim ve Gençlik Programları uygulamalarının izlenmesi ve uygulamalara dair AB Komisyonu'na rapor sunulması,
- AB Komisyonu, diğer ülke Ajansları ve yararlanıcıları ile ilişkiler kurmak ve işbirliği geliştirmek,
- Kamu kuruluşları, özel sektör, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gençlik kuruluşları ile işbirliği sağlamak ve bu kuruluşlar arasında ortaklık geliştirilmesini mümkün kılmak,
- Program dâhilindeki proje başvurularının alınması, organize edilmesi ve kayıt altına alınması,
- Proje hazırlama aşamasında başvuru sahiplerine ve hibe almaya hak kazanan proje yararlanıcılarına bilgi ve destek sağlamak ve bunlara yönelik gerekli durumlarda eğitimler düzenlemek,
- Program kapsamındaki projelerden yararlanmaya hak kazanan proje yararlanıcıları ve AB Komisyonu ile sözleşmeler yapmak ve fonlanma imkânı elde eden proje sahiplerine ödeme yapmak,
- Seçilen projelerin idari, hukuki ve mali işlemlerini yürütmek,
- Hibe sağlanan projelere yönelik izleme ve denetim faaliyetlerinin yapılması; gerçekleşen projelere yönelik rapor istenmesi ve bu raporların değerlendirilmesi,

- İyi proje uygulamalarının ulusal ve uluslararası düzeyde yaygınlaştırmasının yapılması.

AB Eğitim ve Gençlik Programlarını yürüten Türkiye Ulusal Ajansı'nın yukarıda bahsedilen faaliyet alanları doğrultusunda hedeflemiş olduğu değer ölçütleri aşağıdaki gibidir: (ua.gov.tr, 2012)

- İnsan hakları temelinde demokrasi ve hukukun üstünlüğüne dayalı hayat standartlarının oluşmasına yardımcı olmak,
- Uluslararası işbirliği ve ortaklıkların kurulmasını sağlayarak, eğitim, öğretim ve istihdama katkı sağlamak,
- Bireysel ve toplumsal bazda ekonomik, sosyal ve kültürel girişimciliği teşvik etmek,
- İnsanlara öğrenme ve keşfetme dürtülerini aşılıyarak, onların kişisel ve sosyal becerilerini geliştirmesine katkıda bulunmak,
- Toplum içindeki dezavantajlı kesimlere fırsat eşitliği sağlamak,
- Eğitim ve gençlik alanında yerel, bölgesel ve uluslararası boyutta işbirliği geliştirilmesine yardımcı olmak,
- Uluslararası boyutta daha etkin olarak ulusal temsiliyete pozitif katkılar sunmak,
- Eğitim ve kültür alanındaki ulusal ve sosyo-kültürel değerlerin yurtdışında tanıtılmasını sağlamak

1.9.3. Türkiye'deki Gençlik Çalışması Uygulamalarının Değerlendirilmesi

Türkiye'de gençlik çalışmasının faaliyet gösterdiği alanlar bakımından kamu kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları temel olarak alınabilecek yapısal organizasyonları oluşturmaktadır. İdari yönetime bağlı kamu kuruluşlarının mali imkânları gereği gençlik çalışmasına ilişkin ana görevi temsil ettiği düşünülse de, gençlik çalışmasının ortaya çıkışından kaynaklı hak temelli ve bağımsız yapıların oluşturduğu örgütlenmeler, çalışmanın ruhunu özünde temsil eden yapılar olmuştur. Türkiye'de bu yapıların örgütlenme şekli ise genellikle sivil toplum kuruluşları

düzeyinde olmuştur. Dolayısıyla gençlik çalışmasının referans alınabilecek pratikteki uygulamaları açısından bu iki eksenli yapıdan bahsetmek mümkündür.

Türkiye'nin Merkezi Yönetim Sistemi'nin 2011 yılında yeniden yapılanması ve faaliyetlerinin bir kısmını veya tamamını gençlik çalışması alanına yönelten kamu kuruluşları ve kamu kuruluşlarına bağlı yerel teşkilatların sayısının artmasıyla, bu kuruluşlar tarafından sağlanan finansal kaynakların kullanımına yönelik bir artış olduğu söylenebilir. Özellikle, Avrupa Birliği Bakanlığı ve ilgili kuruluşu olan Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimleri faaliyet göstermiş oldukları alanlar yoluyla gençlerin kişisel gelişimlerini geliştirme fırsatı sunarken aynı zamanda gençlik çalışmasında yer alan sivil toplum kuruluşları ve ilgili kuruluşlar ile işbirliği geliştirmektedirler. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:38)

Gençlik çalışmasının kökenindeki oluşumu temsil eden sivil toplum kuruluşlarının ise Türkiye'deki mevcut durumunun idari yönetim ve kurumsal sürdürülebilirlik kapsamında farklılık gösterdiği söylenebilir. Gençlik çalışması alanında faaliyetlerini sürdüren STK'ların kurumsallaşabilme düzeyleri kuruluş amaçları, mevzuat yapısı, finansal kaynakları, insan kaynakları, faaliyet alanları ve kamu otoritesinin denetimlerine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Bu kapsamda, Türkiye'deki gençlik STK'larının kurumsallaşma düzeyleri geniş bir aralıkta değerlendirilebilir. (Sütlü, 2007:146)

Organizasyon ve kurumsallaşma anlamında yeterli donanımına sahip olan STK'lar, karar alma süreçlerinde şeffaflık ve üyeleri ile gönüllüleri arasındaki işbirliğinin yüksek olduğu bir örneği teşkil etmektedirler. Bununla beraber, yasal sorumluların sadece kâğıt üstünde temsil edildiği; işgücü ve çalışma olanakları açısından yeterli olmayan ve kurumsallaşmayı henüz tamamlayamayan STK'ların ise Türkiye'de çoğunlukta olduğu söylenebilir. (Sütlü, 2007:142, Türkiye Ulusal Ajansı'ndan 2016:38) Kurumsallaşamamanın getirdiği diğer bir sıkıntı ise işgücü kavramında ortaya çıkmaktadır. Türkiye'deki STK statüsüne haiz derneklerde, ücretli çalışandan ziyade çalışanların gönüllük üzerine inşa edildiği bir sistemin daha yaygın olduğu söylenebilir. Bu tür bir çalışma pratiğinin hayat bulması noktasında finansal

kaynakların sınırlı olması yatmaktadır. Finansal kaynaklar açısından yetersiz ve sınırlı olma durumu, sivil toplum kuruluşlarının kurumsallaşma kapasitelerinin sınırlanmasına neden olan en önemli faktörlerden birisi olarak göze çarpmaktadır. Bu tür engellerin aşılması noktasında ise, proje üretme, geliştirme ve nihayetinde yürütücü olma yoluyla finansal kaynak kullanımında kendini geliştiren STK'ların aynı zamanda insan kaynakları kapasitesinin de arttığı gözlemlenmiştir. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:39)

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENÇLİK ÇALIŞANLARI VE YAYGIN EĞİTİM

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle gençlik çalışması mesleğini icra eden gençlik çalışanlarının genel özellikleri ve günümüz dünyasında karşılaştığı zorluklar anlatılarak, daha sonrasında gençlik çalışanlarının çalışmaları esnasında en sık kullandığı eğitim metotlarından olan yaygın eğitimden bahsedilmiştir.

2.1. Gençlik Çalışanları

2.1.1. Gençlik Çalışanı Kimdir?

Gençlik çalışmaları alanındaki uygulamaların çeşitlilik göstermesinden dolayı gençlik çalışanının kavramsal olarak genel kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Benzer şekilde, gençlik çalışmaları faaliyetiyle ilgilenen bireylerin hepsi de aynı özelliklere sahip olmayabilir. Ancak sektörde yer alan gençlik çalışanlarının bir çalışan olarak sahip oldukları tipik özellikleri açısından tanımlama yapmamız mümkün olabilir. Gençlik çalışanı, özellikle birebir ilişkiler ve grup tabanlı faaliyetler aracılığıyla yaygın ve sargın öğrenme kapsamında, gençlerin kişisel ve sosyal gelişimlerine odaklanarak gençlerle birlikte çalışan kişidir. (SALTO, 2016:15) Gençlik çalışanları aynı zamanda, geniş bir skalada farklı eğitim ve mesleki geçmişlerden gelen ve maaşlı veya gönüllü olarak gençlik çalışmaları alanındaki uygulamalarda yer alan kişilerdir. Çalışanların, maaşlı veya gönüllü olduğuna bakmaksızın gençlerin potansiyellerini geliştirebilmeleri bakımından üstlendikleri rol aynıdır. (European Commission, 2014:109-111)

2.1.2. Gençlik Çalışanlarının Profili

Gençlik çalışanlarının farklı özgeçmişlerden gelen kişiler olduğu ve çalışmaların yürütülmesinde farklı uygulamalar ve pratiklerle ilişkili bir konumda buldukları düşünüldüğünde, çalışanların toplumsal düzeydeki nitelikleri eğitimci veya sosyal çalışmacı olarak görülebilir. Ancak işgücü profili kapsamında bir tanımlama yapmak gerekirse; (European Commission, 2014:109)

- Gençlik çalışanları, öncelikle gençlere yönelik zorunlu olmayan eğitim faaliyetlerini ve gençlerin kendilerini sosyal, kültürel ve eğitim alanlarında geliştirmesine yönelik faaliyetlerin yürütülmesini üstlenirler.
- Gençlik çalışanları, çalışmalarını katılımın gönüllülük temelinde sağlandığı gençlerle birlikte gerçekleştirirler.

Gençlik çalışanı, maaşlı bir çalışan veya gençlik sektörüne gönüllüğe dayalı olarak dâhil olan birisi olabilir. Gençlik çalışmaları içinde yer alan hem maaşlı hem de gönüllü çalışanlar, çalışmalarını tam zamanlı veya yarı zamanlı olarak yapabilmektedir. Gençlik sektöründe çalışanlar öğretmen, sağlık çalışanı, psikolog gibi sosyal hizmetlere dâhil olan, alanında profesyonelleşmiş gençlik çalışanından sosyal hizmet çalışanına kadar geniş ve zengin bir yelpazeyi barındırmaktadır. Bu geniş yelpazeye rağmen gençlik çalışmalarının yürütüldüğü temel düzlemdeki gençlik çalışanlarını farklılaştıran göstergeler şu şekildedir:

- Gençlik çalışmasının girişkenliğe dayalı bir şekilde açık alanlarda yürütülmesi,
- Gönüllüğe dayalı sivil toplum kuruluşlarında ve gençlik organizasyonlarında çalışmak,
- Gençlik sektöründeki resmi kuruluşlarda çalışılması.

Gençlik çalışanlarının profilleri ve çalışma alanlarına ilişkin düzenlemelere bakıldığında profiller arası açık bir farklılık ve bu farklılığa yönelik belirlenmiş net sınırlar olduğu gibi bir izlenim doğmaktadır. Ancak tüm bu farklılık ve sınırlar, sektörün pratiğine yansımamaktadır. Örneğin, bir ülkenin bazı bölgelerinde gençlik çalışmaları profesyonel gençlik çalışanları tarafından yürütülürken bazı bölgelerinde gönüllüler tarafından yürütülebilmektedir. Benzer bir bakış açısıyla, maaşlı bir gençlik çalışanı sadece resmi kuruluşlarda çalışmayacağı gibi gönüllü bir gençlik çalışanı da sadece sivil toplum örgütlerinde veya gençlik kuruluşlarında çalışmamaktadır. Bunun yerine, mesleki statüleri fark etmeksizin gençlik çalışanları genellikle diğer çalışma sahasına dâhil olarak, o alana ilişkin katkılar sunabilmektedir. Ancak maaşlı çalışanlar ve gönüllü çalışanların karşılaştırılması bakımından gençlik çalışanlarının resmini çizebilmek büyük oranda, gençlik çalışmasının nerede gerçekleştirildiğini bilmekle

mümkün olabilir. Örneğin resmi kuruluşlar tarafından yürütülen gençlik çalışmaları, gönüllü çalışanlardan ziyade daha çok maaşlı gençlik çalışanlarını barındıran bir niteliğe sahip iken, resmi bir statüsü olmayan gençlik kuruluşları ise, genellikle gönüllü çalışanların yoğunlukta olduğu bir çalışma ortamına sahiptir. (European Commission, 2014:110)

2.1.3. Gençlik Çalışanlarının Eğitim Rotası

Gençlik çalışanlarının farklı özgeçmişlerden gelen çeşitli eğitim ve mesleki statülere sahip kişiler olabileceği göz önüne alındığında, bu farklılıkları aynı potada eritebilmek adına çalışanların sektöre dâhil olmalarıyla birlikte, onların öğrenme süreçlerinin tanınmasına ve eğitsel faaliyetlerden yararlanmalarının mümkün olabilmesi gerekmektedir.

AB ülkeleri arasında gençlik çalışanlarına yönelik resmi yeterliliklerin hangi özellikleri barındırdığı ulaşılabilir bir olgu olmasına rağmen gençlik çalışmasının etkinlik alanını sadece bu resmi yeterlilikler oluşturmamaktadır. Bununla birlikte, resmi yeterlilikler AB üye ülkeleri arasında genel geçer kabul görmüş bir gereklilik veya zorunluluk değildir. Öyle ki, gençlik sektöründe çalışmacı olarak yer alan bireylerin genellikle birçok eğitim rotasına sahip olabileceği söylenebilir. Gençlik çalışmaları içinde yer alan en yaygın eğitim rotaları ise sosyal bilimler, eğitim bilimleri ve sosyal hizmetler grupları altında öğrenilen süreçleri kapsamaktadır. (European Commission, 2014:119)

AB üye ülke raporlarına dayalı göstergeler her ülkedeki gençlik çalışanlarının gençlik çalışmaları kapsamındaki eğitim özgeçmişini ortaya koymaktadır. Bu raporlara göre, çoğu AB ülkesindeki gençlik çalışanları, sektöre ait belirli gençlik çalışması eğitimleri almış veya sosyal çalışma ve eğitim bilimleri alanlarında belirli yeterliliklere sahip kişilerdir. Ancak bazı ülkelerdeki gençlik çalışanlarının, sektörün yapısına ilişkin profesyonel boyutta eğitimsel özgeçmişlere sahip olmadığı görülmüştür. Avrupa'daki gençlik çalışanlarının alana dair eğitim geçmişi ülkelere göre şu şekildedir: (European Commission, 2014:119)

- a) Gençlik çalışanlarının eğitim bilimleri veya sosyal çalışmalar alanında yeterlilik sahibi olduğu ülkeler: Avusturya, Belçika (Almanca, Flamanca ve Fransızca konuşulan topluluklar), Bulgaristan, Kıbrıs Rum Kesimi, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Almanya, İspanya, İtalya, Litvanya, Macaristan, Hollanda, Polonya, Slovakya.
- b) Gençlik çalışanlarının gençlik çalışmalarına yönelik belirli yeterliliklere sahip olduğu ülkeler: Finlandiya, Estonya, Fransa, Malta, İrlanda, Letonya, Lüksemburg, İsveç, İngiltere.
- c) Gençlik çalışmalarında profesyonel bir eğitim almamış gençlik çalışanlarının olduğu ülkeler: Portekiz, Yunanistan, Romanya, Slovenya, Hırvatistan.

2.1.4. Gençlik Çalışanlarının Motivasyonu ve İş Memnuniyeti

Motivasyon ve iş tatmini, her mesleğin çalışanlar açısından cazibesini belirlerken aynı zamanda o mesleğe dair gelecek yapılanmasına da şekil vermektedir. Bu yüzden global dünyada hem işverenler hem de çalışanlar için iş memnuniyeti ve motivasyonu çok önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gençlik çalışanları için motivasyon, sektördeki çalışma yapısının profil farklılığından dolayı olmazsa olmazlar arasındadır. Çünkü motivasyonu olmayan bir gönüllü gençlik çalışanının gençlik çalışmaları içinde yer alması düşünülemez. Aynı şekilde, maaşlı bir profesyonel gençlik çalışanında gençlik çalışmaları içinde yer almasının yolu genellikle gönüllülük çalışmalarından geçmiştir. Dolayısıyla, gençlik çalışmalarının temelinde yatan ana motivasyon kaynağı, çalışanların gönüllülüğünden gelen bir süreci yansıtmaktadır.

Gençlerle birlikte gençler için çalışan gençlik çalışanlarının özgeçmişi ve sahip oldukları eğitim altyapısının nitelikleri fark etmeksizin, her çalışanın bir dizi kişisel motivasyon kaynağı ve tatmin olma sebebi vardır. AB Komisyonu'nun çalışmalarına kaynaklık etmek üzere, farklı alanlardaki gençlik çalışması uygulamaları içinde yer alan gençlik çalışanlarıyla yapılan kişisel mülakatlar neticesinde çalışanların motivasyonları ağırlıklı olarak şu şekildedir: (European Commission, 2014:110)

- Gençlerin kişisel gelişimlerine katkı sağlamak,

- Gençleri yetki sahibi bireyler olması konusunda desteklemek,
- Gençlerden bir şeyler öğrenme fikrinin benimsenmesi,
- Aynı ortak amaç ve düşünceleri paylaşmak.

2.1.5. Gençlik Çalışanlarının Çalışma Koşulları

Çalışma koşulları bir mesleğin icra edilmesi bakımından planlamayı, sürdürülebilirliği ve iş ahlakının oluşması ve devam edebilmesini sağlayan işgücü piyasasının en önemli bileşenlerden birisi olarak kabul edilebilir. Ayrıca, işverenin çalışan üzerindeki sorumluluklarını, çalışanın ise işverene karşı yükümlülük ve haklarını belirlemesini sağlayarak iki taraf arasındaki dengenin gözetilmesini sağlayan bir işlevinin olduğundan da bahsedilebilir. Gençlik çalışanlarının çalışma koşulları, gençlik çalışmalarının sektördeki mevcut durumu ile değerlendirildiğinde daha çok önem kazanmaktadır. Çünkü günümüz Avrupa'sı ve Türkiye'sinde, gençlik çalışmalarının tanınırlığı ve buna ilişkin alanlarda yeterli zemin tam olarak halen oluşturulamamıştır.

AB'nin çalışma raporlarına bilgi teşkil edecek pek çok ülke raporlarında, gençlik sektöründe çalışma tecrübesi olan gençlik çalışanlarının çalışma koşullarının istikrarsız ve sürdürülebilir olmayan bir durumda olduğu bulgusu ortak bir sonuç olarak gözükmektedir. (European Commission, 2014:123) Buna rağmen, gençlik çalışanlarının gençlik çalışmalarına olan ilgisinin oldukça iyi olduğu; kendilerini gençlerin gelişimine yönelik belirli hedeflere adadıkları ve bu sebeplerle gençlere yönelik olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. Ancak ister maaşlı ister gönüllü olsun her çalışan gibi gençlik çalışanları da çalışma koşullarından etkilenmektedirler. Gençlik sektöründeki çalışmalara, insanların ilgisini çekmekteki zorluklardan kaynaklı yetersiz bir gençlik çalışanı nüfusu vardır. Aynı zamanda günümüzde, sektör içinde yer alan gençlik çalışanları, belirsiz çalışma koşullarından dolayı bir takım zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Örneğin, çalışanların hizmetleri sonucu hak ettikleri ücretlerin diğer benzer sektörlere göre düşük seviyelerde olması, gençlik çalışanlarını sektörden uzaklaştırarak kariyerlerini başka iş imkânlarında aramalarına neden olabilmektedir. Gençlik çalışması faaliyetlerinin yürütülmesinde ve gençlik programlarının yönetilmesinde sabit çalışan veya gönüllü sayısındaki hızlı değişim

oranı da önemli bir zorluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlik çalışmasının sektördeki katma değerinin daha iyi anlaşılabilmesi için sürdürülebilirlik anahtar meselelerden biridir. (European Commission, 2014:123-124)

2.1.6. Gençlik Çalışanlarına Yönelik Eğitim Fırsatları

Gençlik çalışanlarına yönelik eğitim fırsatları ülkeden ülkeye ve resmi olup olmamasına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Gençlik çalışanlarının eğitim rotasına göre, resmi yeterliliklerin sağlandığı bir eğitim düzeyi her AB ülkesinde ve Türkiye’de bulunmamaktadır. Bunun yerine gençlik çalışanlarının hükümet, gençlik organizasyonları veya AB hibe programlarıyla fonlanan resmi olmayan eğitim programlarına ulaşabilme imkânları bulunmaktadır.

Gençlik sektöründe yer alan çalışanlara yönelik bazı ülkelerde, ulusal veya yerel düzeylerde eğitimler düzenlenmekte veya bu eğitimlere fon imkânı sağlanmaktadır. Bu eğitim destekleri, hem maaşlı hem de gönüllü gençlik çalışanları için ileri seviye eğitim programları veya eğitim kursları şeklinde olabilmektedir. Ancak, hükümetlerin desteklemiş olduğu bu tür uygulamalar olmasına rağmen çoğunlukla, gençlik kuruluşları tarafından gençlik çalışanlarına yönelik belirli eğitim programları ve her biri amaç bakımından farklılaşmış eğitim kursları düzenlenmektedir. Ayrıca, amaç bakımından farklılaşmış yapısı olan bu eğitim kurslarının gençlik kuruluşları tarafından genellikle çalışanlarının gerekli beceri ve yeterliliklerinin sağlanmasına dayalı olarak yürütüldüğü anlaşılmıştır. Dolayısıyla bu eğitimlerin, her kuruluşun kendine özgü ihtiyaçlarının belirlenecek şekilde dizayn edilmesi daha profesyonel bir bakış açısı olarak görülebilir. (European Commission, 2014:124)

Gençlik çalışanlarının eğitim fırsatlarından yararlanabileceği diğer bir uygulama ise, Avrupa Birliği’nin YiA (Youth in Action) programı ve SALTO (Support, Advanced Learning and Training Opportunities for Youth)¹² platformu sayesinde, gençlik çalışanları uluslararası eğitim programlarına dâhil olarak kendilerini geliştirme fırsatı yakalayabilmektedirler. SALTO ve YiA programı, gençlik çalışanlarının eğitimlere katılım konusunda fonlama desteği sunarken aynı zamanda gençlik kuruluşlarının uluslararası eğitim ve kurs organize edebilmesini de

¹² SALTO ile ilgili ayrıntılı bilgi için: <https://www.salto-youth.net/>

desteklemektedir. Türkiye, Bulgaristan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Portekiz gibi ülkelerdeki gençlik çalışanlarına yönelik eğitim fırsatları çoğunlukla YiA veya SALTO tarafından düzenlenen veya desteklenen eğitimler sayesinde olmaktadır. (European Commission, 2014:125)

2.1.7. Öğrenme Çıktılarının Geçerli Kılınması ve Tanınırlığı

Öğrenme, insanlar için kişisel, mesleki veya toplumsal güdülerle yapılabilen ve hayat boyu devamlılık gösterebilen bir kavramdır. Gençlik çalışanlarının ise eğitimsel özgeçmişlerinin farklılığından dolayı hayat boyu öğrenme ve öğrendiklerini uygulama, mesleki açıdan vazgeçilmezler arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, gençlik çalışanlarının hedef kitesini oluşturan gençlerin, öğrendiklerini belgeleyebilme ve bunları gelecekte kendi yararına kullanabilme gibi imkânların varlığı gençlik çalışmasının sistematik hedefleri arasında yer almaktadır. Bu bakımdan, gençlik çalışması uygulamalarının odak noktasını oluşturan ve çalışmanın “Yaygın Eğitim” bölümünde ayrıntılarına değinilen yaygın ve sargın öğrenmenin geçerli kılınması ve tanınırlığının sağlanması oldukça önemli bir çerçeve olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gençlik programları tarafından hibelendirilen projelere katılım sağlayan katılımcılara ve gençlik çalışanları için düzenlenmiş eğitim programlarına katılan çalışanların öğrenme çıktılarının tanımlanabilmesi için Avrupa düzeyinde Youthpass sertifikası kullanılmaktadır. Youthpass, eğitimler vasıtasıyla yaygın öğrenme tecrübesinin tanınırlığını sağlayan önemli bir araçtır. Ancak bu tür sertifikaların resmi olarak geçerliliğinin ve tanınırlığının sağlanması istenilen düzeyde değildir. Öğrenme çıktılarının tanınırlığının sağlanması sadece birkaç ülkede gerçekleştirilebilmiştir. Örneğin Belçika’da (Almanca ve Flamanca konuşulan topluluklar) sorumlu bakanlıklar, gençlik çalışanlarının katılmış olduğu eğitimlerin tanınırlığını gösteren bir sertifika düzenlemektedirler. Bununla beraber, gençlik kuruluşları tarafından gerçekleştirilen eğitimlerdeki öğrenmenin standartları ve niteliğine dair detayların olduğu sertifikalar kuruluşların kendilerince geliştirilerek, katılımcılara öğrenme çıktısının bir aracı olarak verilebilmektedir. (European Commission, 2014:127)

Gençlik kuruluşları tarafından gerçekleştirilen eğitim çıktılarının geçerli kılınması ve tanınırlığının sağlanması ile hükümet desteğiyle gerçekleştirilen eğitimlerdeki tanınırlığın sağlanması bakımından kullanılan metotlarda, çoğunlukla farklılıklar olmaktadır. Hükümet desteği ile yapılan eğitimlerdeki tanıma, genellikle eğitimin sonuçlanmasına ilişkin kullanılan bir kayıtlandırma aracı iken, gençlik kuruluşlarındaki tanıma, yaygın öğrenme sonucunda gençlik çalışanlarının edinmiş olduğu beceri ve yeterliliklerin ifade edilmiş olduğu bir sertifikasyon niteliğindedir. (European Commission, 2014:127)

2012 yılı Aralık ayında, yaygın ve sargın öğrenmenin geçerli kılınabilmesi için Avrupa Konseyi tarafından bir tavsiye kararı alınmıştır. Tavsiye kararında, yaygın ve sargın öğrenmenin geçerlilik kazanabilmesi için üye ülkelerin 2018 yılına kadar gerekli düzenlemeleri yapması gerektiği belirtilmiştir. Tavsiye kararının üye ülkeler arasında uygulanabilmesinin önemi, tavsiye kararının gençlik çalışmalarının etkinlik kazanabilmesi için güçlü bir niteliğe sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte bazı ülkeler, ulusal düzeydeki ülke raporlarında gençlik çalışanlarının sahip olduğu mesleki tanınırlığa ilişkin endişelerini vurgulamışlardır. Bu endişeler aşağıda kategoriler halinde belirtilmiştir. (European Commission, 2014:129)

- Toplum düzeyinde gençlik çalışanlarının nasıl bir çalışma içerisinde olduğu konusundaki bilgi yetersizliği,
- Gençlik çalışmasının gerçek anlamda bir meslek veya kariyer olarak görülmemesi,
- Bir meslek olarak gençlik çalışmasının tanınırlığındaki eksiklik ve sektördeki gençlik çalışanlarına yönelik istikrarsız çalışma şartlarıyla bağlantılı olarak kariyer hedefindeki belirsizlik,
- Profesyonel bir çalışma alanı olarak gençlik çalışmasının tanınırlığına katkı sağlayabilmek için gençlik çalışmasıyla ilgili standart ve yeterliliklerin açıklığa kavuşturulması gerekliliği,
- Gençlik çalışanlarının hak ve sorumlulukları bağlamında, kendilerine tanınan imkânların yetersizliği.

Bazı ülkelerde gençlik çalışması oldukça profesyonel ve resmi bir sistem içerisinde ele alınmasına ve sektörle ilgili profilinin tanımlanabilir olmasına rağmen

yaygın olan mevcut durum, gençlik çalışanı rolünün ne olduğu hakkında toplumsal farkındalığın halen yetersiz olduğu ve gençlik çalışanı olmanın gerçek bir meslek olarak değerlendirilmediği algısıdır. Buna yönelik sektörde yer alan çalışanlar tarafından, gençlerle birlikte gerçekleştirilen gençlik çalışması faaliyetlerinin karar alıcı mekanizmalar ve toplum arasında tanınırlığının daha fazla olması gerektiği ifade edilmektedir. (European Commission, 2014:130)

2.2. Yaygın Eğitim

2.2.1. Yaygın Eğitim Nedir?

Yaygın eğitim kavramı ilk defa 1970'lerin sonlarında resmi eğitim sistemi içerisinde küresel bir eğitim krizinin yaşanmaya başlamasıyla kullanılmaya başlanmıştır. Kriz fikrinin gündeme gelme sebebi resmi eğitim sisteminin tek başına eğitim ve öğrenime ilişkin sosyal beklentileri karşılayamaması olmuştur. (Trilla 1992:9, Lafraya'dan 2011:7) Aynı zamanlarda, resmi eğitim verilen okulların yeterliliği hakkında sorular belirmeye başlamış ve resmi eğitimi tamamlayıcı ve destekleyici diğer eğitim kaynaklarının yaratılması gerektiği gündeme gelmiştir. (Lafraya, 2011:7)

1974 yılında ilk kez Coombs ve Ahmed farklı eğitim türlerini kavramsallaştıran bir çalışma gerçekleştirmişlerdir: (Coombs and Ahmed 1974, Lafraya'dan 2011:8) Buna göre;

- a) Resmi (Örgün) Eğitim: Okul öncesi eğitimden üniversiteye kadar olan zamanı kapsayan, kronolojik bir bütünlük içerisinde, oldukça kurumsallaşmış, hiyerarşik bir yapıya sahip eğitim sistemidir.
- b) Yaygın Eğitim: Yetişkinlerden çocuklara kadar geniş bir yelpazede belirli gruplara yönelik, onlara uygun olarak belirlenen öğrenim türlerinin kullanıldığı resmi eğitim sistemi çerçevesinin dışında gerçekleştirilen sistematik eğitim faaliyetleridir.
- c) Sargın Eğitim: Günlük bireysel edinimler ve tecrübelerle birlikte bilgi, beceri ve düşünce birikimi ve çevresel etkilenmelerin meydana geldiği hayat boyu öğrenme süreci kapsayan bir eğitim türüdür.

Günümüzde resmi, yaygın ve sargın eğitim türleri kavramsal olarak metodolojik veya yöntemsel ölçütlere dayanan farklı eğitim yapıları arasında ayırt edici bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Bu ifadelerin dile getirilmeye başlamasının bir diğer sebebi ise, bu tür eğitimleri kurumsal veya bireysel bazda organize eden veya düzenlenmesine katkı sağlama amacıyla olanların da sıklıkla tercih etmiş olduğu, sistemsel farklılığı vurgulayıcı bir özelliğinin olmasıdır.

Eğitim türleri aynı zamanda gençlik sektöründeki yaygın ve sargın eğitim kavramlarının tanınması için SALTO tarafından hazırlanan raporda (SALTO, 2005:49) şu şekilde ifade edilmiştir:

- a) Resmi Eğitim: Eğitimin, konu odaklı, alanında uzmanlaşmış ve belirli yeterliliklere sahip eğitmenler tarafından verildiği, kurumsallaşmış bir yapıya sahip olan ve öğrencilerin yaş veya kronolojik sıralama gibi belirli kategorilere ayrılmasıyla gerçekleştirilen bir eğitim türüdür. Öğrenimin amacı; çoğunlukla haricen belirlenmiş bir sistem üzerinden belirlenirken, öğrenme süreci izleme ve değerlendirmeye tabi tutulur. Öğrenim sonundaki çıktıların tanınması ise sertifika veya diploma araçlarıyla sağlanır. Ayrıca ülkeden ülkeye farklılık gösterse bile resmi eğitimler genellikle zorunludur.
- b) Yaygın Eğitim: Eğitim ve öğrenimin mutlak bir ana faaliyet olmadığı çeşitli durum ve şartlara göre gerçekleşen gönüllü öğrenme şeklidir. Eğitim faaliyetleri veya kurslar, profesyonel gençlik eğitmenleri veya gönüllülük esasına göre çalışan gençlik liderleri tarafından verilmektedir. Eğitim aktiviteleri planlanmış olsa bile genellikle geleneksel düzene veya müfredata bağlı konulara göre yapılandırılmaz. Yaygın eğitimde, öğrenme çıktıları veya başarı düzeylerinin değerlendirilmesi çok nadir olarak geleneksel yöntemlerle yapılır.
- c) Sargın Eğitim: Öğrencinin bakış açısından gelen ve günlük hayatın içindeki aile, iş, sosyal ilişkiler ve boş zaman aktiviteleri neticesinde çoğunlukla tecrübeyle gerçekleşen ve belli bir amaca yönelik olmayan öğrenme şeklidir. Sargın eğitimin bir öğrenme çıktısı olmasına rağmen bu çıktıların öğrenci üzerindeki etkisinin çok çabuk bir şekilde olması beklenemez ve genellikle çıktıların tanınırlığına ilişkin herhangi bir sertifika kullanılmaz.

Birçok Avrupa ülkesinde resmi eğitim; okullarda, eğitim kurumlarında ve üniversitelerde gerçekleşen bir eğitim olarak düşünülmektedir. Yaygın eğitim ise resmi eğitim sistemi dışında kalan ve gönüllü olarak gerçekleştirilen bir öğrenme ve eğitim türüdür. Gençlik çalışması kültür, spor, çevresel işbirlikleri, gönüllülük hizmetleri, kurslar ve öğrenim tecrübesinin kazandırıldığı birçok faaliyetler gibi çok çeşitli yaygın eğitim ve öğrenim alanlarını kapsamaktadır. Sargin eğitim; günlük hayatın içindeki rastlantısal veya organize olmayan öğrenme şekli olabileceği gibi aynı zamanda toplum içinde etkileşime geçmenin araçlarından biri olan sosyalleşme ile edinilen tecrübelerle insanların yeni beceriler kazanmasına yardımcı olan bir süreçtir. Üç eğitim formunun kendi arasındaki sınırları geçiren bir yapıya sahip olmakla birlikte, gerçekleştirilen faaliyetler de, giderek artan bir şekilde bu eğitim formlarının kendi aralarındaki koordinasyonuna odaklanmaktadır (Lafraya, 2011:9)

2.2.2. Yaygın Eğitimin Özellikleri ve Amaçları

Yaygın eğitim, hayat boyu öğrenmenin bir parçası olarak insanlara alternatif öğrenim fırsatları ve yeni öğrenme ortamları sunmaktadır. Katılımcı ve paylaşımcı özelliğinden dolayı resmi eğitime göre bazı alanlarda daha etkili ve verimli olduğu söylenebilir. Ayrıca gençlerin katılımcılık paydaşlığındaki vatandaşlık bilincini geliştirmesini sağlayarak aktif vatandaşlığa yeni bir boyut kazandırmaktadır. Belirtilen bu kapsama göre yaygın eğitimin özellikleri ve amaçları şunlardır: (Lafraya, 2011:10-11)

- Katılımcı ve öğrenici merkezli bir yaklaşım,
- Gençlerin ilgi ve isteklerine yönelik yakın bir bağlantı kurmak,
- Katılımcı veya öğrenicinin öz motivasyonunun olması,
- Gönüllülük ve öğrenimin kendini organize eden bir yapıya sahip olması,
- Faaliyetlerin profesyonel veya gönüllü gençlik çalışanları ve öğretmenleri tarafından yönetilmesine bakılmaksızın faaliyet hazırlıkları ve uygulamaların profesyonel bir bakış açısıyla gerçekleştirilmesi,
- Başarı veya başarısızlıkların değerlendirilmesi kolektif bir süreç içerisinde yapılarak bireysel başarı veya başarısızlıklarla ilgili herhangi bir yargıda bulunulmaması,

- Destekleyici ve tamamlayıcı öğrenim ortamları.

Yukarıda belirtilen olgular dâhilinde yaygın eğitimin resmi eğitim tarafından doldurulamayan bir boşluğu doldurduğu ve öğrencilere neyi, nasıl öğreneceğine dair çok önemli bir bakış açısı kazandırdığı söylenebilir. Bununla birlikte yaygın eğitimin, gençlerin işgücüne katılımında ve istihdam edilebilirliğinde oldukça önemli bir işlevi olduğundan bahsedilebilir.

2.2.3. Yaygın Eğitim Türleri

Gençler, resmi eğitim veya geleneksel eğitimin dışında çok çeşitli faaliyetlere katılmaktadırlar. Bu faaliyetler, gençlik çalışması içinde yer alan uygulamalar olan gençlik alanında faaliyetlerini sürdüren sivil toplum kuruluşları, gençlik ve kültür merkezleri, gönüllülük aktiviteleri ve gençlere yönelik hareketlilik programları vasıtasıyla uygulanmaktadır. Çok çeşitli ve değişik alanlarda uygulama alanına sahip yaygın eğitimin sınıflandırılması her ne kadar zor ve karışık bir kavram dâhilinde olsa da aşağıdaki tabloda yalın ve anlaşılır bir tanımlama yapılmaya çalışılmıştır. (Herrera 2006, Lafraya'dan 2011:11-12)

Tablo 2-1: Yaygın Eğitim Türleri ve Amaçları

Yaygın Eğitim Türleri	Amaçlar
Sosyo-kültürel Faaliyetler ve Toplumsal Kalkınma	Faaliyetlerin amacı, bir ülkenin kendi kültürü ve kaynaklarına dayalı olarak sosyal kalkınmanın sağlanması ve toplumun sosyal şartlarının geliştirilmesi
Boş Zaman Eğitimi	Boş zaman aktivitelerinin öğretici uygulamaların dâhil edilmesiyle doldurulması
Çevresel Eğitim	Doğaya saygı ve önem verilmesinin öğrenilmesi
Sosyal Eğitim	Bireysel ve grup ilişkilerinde sosyal becerilerin geliştirilmesi
Mesleki Eğitim	İstihdam bağlamında mesleki becerilerin kazanımı
Sağlığa Yönelik Eğitimler	Hastalıklardan korunma ve sağlıklı hayat tarzının teşvik edilmesi

Tüketici Eğitimi	Tüketime ilişkin farkındalığın artırılması
Demokratik Değerler Konusundaki Eğitimler	Eşitlik, çeşitliliğe/farklılığa saygı, demokratik katılım ve aktif vatandaşlık konularının işlenerek demokratik değerler bağlamında daha fazla gelişim kaydedilmesi
Kalkınmaya Yönelik Eğitimler	Dünyadaki yoksulluğa karşı savaşmanın önemi ve gelişmekte olan ülkelerle işbirliklerinin sağlanmasına dair farkındalığı artırmak
Barışa Yönelik Eğitimler	Dünyadaki barış ortamının sağlanmasına yönelik farkındalığın artırılması; şiddet içermeyen davranış tarzlarının ve pozitif çatışma yönetiminin teşvik edilmesi
Kültürlerarası Eğitim	Toplumların, kültürel çeşitliliğin pozitif değerinin daha fazla farkında olmalarının sağlanması ve farklı kültürel geçmişten gelen kişiler arasında eşit tabanlı işbirliği ilişkisinin ve iletişiminin sağlanması
Fırsat Eşitliğine Yönelik Eğitimler	Hayatın değişik alanlarında kadınlar ve erkekler için fırsat eşitliğinin sağlanması ve geliştirilmesi

2.2.4. Yaygın Eğitim ve Avrupa Birliği'nin Gençlik Programları

Avrupa Birliği'nin gençlik programları, temelini yaygın ve sargın eğitim faaliyetlerinden alan uygulamaların yürütüldüğü bir alana sahiptir. Yaygın eğitim kanalıyla Avrupa Birliği Gençlik Programları, gençlerin bilgi, beceri ve yeterlilikler kazanmasına yardımcı olarak onların sosyal ve kültürel entegrasyonuna olanak sağlamaktadır. Ayrıca, gençlerin Avrupa düzeyindeki uluslararası projelere dâhil olması sonucunda gençler, ulusal ve yerel düzeydeki gençlik çalışmasına olumlu katkılar sunmaktadırlar.

AB Gençlik Programları, gençlerin ve gençlik sektöründe çalışanların beklenti ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaktadır. Buna göre, gençlik programları gençlere ve gençlik çalışanlarına yönelik sadece proje finansal desteği sağlamamakta, aynı zamanda onların bilgi edinmesini sağlayıcı eğitimlere ve kursları katılımını

sağlayarak Avrupa çapında işbirliği ve girişimciliklerini geliştirmelerine imkân tanımaktadır. Bütüncül bir bakış açısıyla, yaygın eğitimin bilgi temelli bir toplum yaratılmasında çok önemli bir fonksiyona sahip olduğu söylenebilir.

2.2.5. Yaygın ve Sargın Öğrenmenin Tanınırlığına İlişkin Kullanılan Araçlar

2.2.5.1. Uluslararası Düzeyde Gençlik Çalışanları ve Eğitimciler için ETS (European Training Strategy) Yeterlilik Modeli

Gençlik çalışanları ve gençlik eğitimcilerine yönelik yeterlilik modeli, AB Eğitim ve Gençlik Programları' na ait YiA programının "European Training Strategy" çerçevesi altında geliştirilmiştir. Modelin amacı, AB'nin gençlik programlarına yönelik uluslararası düzeyde eğitim ve kurs düzenleyen veya organize eden eğitimcilerin yeterliliklerine ilişkin ölçütlerin belirlenmesi ve bu yeterliliklerin tanınırlığına ilişkin gerekli desteklerin sağlanması olmuştur. ETS yeterlilik modeli, uluslararası düzeyde çalışmalarını sürdüren gençlik eğitimcileri ve gençlik çalışanları için altı yeterlilik alanı belirlemiştir. (SALTO, 2016:11) Bunlar;

- a) Bireysel ve grup çalışmasındaki öğrenme süreçlerini anlayabilmek ve bunları kolaylaştırabilmek,
- b) Öğrenmeyi öğrenmek,
- c) Eğitim programları tasarlayabilmek,
- d) Ekip çalışmasında işbirliğini başarıyla uygulayabilmek,
- e) Üçüncü kişiler ile zorlanmadan anlamlı bir diyalog ortamına girebilmek,
- f) Kültürlerarası yeterlilik.

ETS yeterlilik modeli, gençlik çalışanlarının Avrupa değerleriyle bütünleşebilmesine odaklanırken, gençlik çalışanlarının uluslararası ekip çalışmasına olan duyarlılığını ve uluslararası öğrenme hareketliliği projelerinde yer alan gençlerin desteklenmesini de gözetmektedir. Yeterlilik modeli aynı zamanda, gençlik çalışanlarının kendi yeterlilikleri değerlendirebilmelerini ve böylelikle kendi gelişimleri için ihtiyaçlarını tanımlamayı sağlamaktadır. 18-21 Nisan 2016'daki uluslararası uzmanlar ve gençlik eğitimcilerin katılımıyla gerçekleşen toplantı neticesinde yeterlilik modeline ilişkin taslak metin oluşturulmuş, ana doküman ise 2016 yılının Ekim ayında Salto tarafından yayınlanmıştır. (SALTO, 2016:11)

2.2.5.2. Gençlik Çalışanları ve Gençlik Liderleri için Güncellenmiş Avrupa Portfolyosu

Avrupa Konseyi'nin güncellenmiş gençlik çalışması portfolyosu, 2015 yılında Brüksel'de gerçekleşen 2. Gençlik Çalışması Kongresi sırasında faaliyete geçirilmiştir. Yaygın eğitim ve öğrenmenin tanınırlık araçlarından birisi olan portfolyonun amacı; Avrupa çapındaki gençlik çalışanlarına, gençlik liderlerine ve gençlik kuruluşlarına yardımcı olarak, mesleki yeterliliklerini daha etkili bir şekilde geliştirmelerine imkân sağlamaktır. Genel bir çerçeveye gençlik çalışması diyebileceğimiz, çalışmalarını gençlik sektöründe sürdüren kişiler için, bu portfolyo aynı zamanda çalışma faaliyetlerini tanımlama ve değerlendirme, yeterliliklerini belgeleme ile gelişimleri ve öğrenmelerine yönelik hedeflerini belirlemek için de kullanılmaktadır. Aynı zamanda gençlik eğitmenleri, gençlik politikası geliştirmede uzman niteliğine sahip kişiler ve gençlik çalışmasının tanınırlığına ilişkin faaliyetlerin içinde olan kişiler tarafından kullanılan bir araç olarak göze çarpmaktadır. Çevrim içi olarak da kullanılabilen bu portfolyo, gençlik çalışması uygulamaları içinde yer alan gençlik liderleri ve gençlik çalışanları için bireysel düzeyde bir eğitim ve öğrenme ile kendi kendilerini değerlendirebilecekleri bir sistematiği de içinde barındırmaktadır. (SALTO, 2016:11)

2.2.5.3. Youthpass

Youthpass, AB'nin 2007-2013 yılları arasındaki YiA ve 2014-2020 yılları arasındaki Erasmus+ Gençlik Programları altındaki projelere katılım sonucunda, katılımcıların proje çıktıları ve öğrenme deneyimlerini yansıtan Avrupa çapındaki bir yaygın öğrenme dokümanıdır. Youthpass'in kullanım amaçları aşağıdaki şekilde belirtilebilir: (youthpass.eu)

- Proje katılımcılarının proje kapsamında neler yapmış oldukları ve hangi yeterlilikleri edinmiş olduklarını tanımlayarak, yaygın öğrenme çıktılarının tanınırlığını sağlamak ve bu yolla yaygın öğrenmeyi teşvik etmek,

- Gençlerin ve gençlik çalışanlarının edinmiş oldukları anahtar yeterlilikleri sertifika üzerinde belgeleyerek istihdam edilebilirliklerini desteklemek,
- Gençlik alanında Avrupa'daki yaygın öğrenmenin bir aracı olarak gençlik çalışmasının toplumsal düzeydeki tanınırlığının güçlendirilmesine katkı sağlamak,
- Gençlerin ve gençlik çalışanlarının aktif bir Avrupa vatandaşı olmasına yönelik destek sağlamak.

Youthpass'ın ana kısmını, katılımcıların kişisel öğrenme süreçlerini yansıtan anahtar yeterlilikler oluşturmaktadır. Anahtar yeterlilikler ise aşağıdaki yetkinliklerden oluşmaktadır: (Türkiye Ulusal Ajansı, 2012:19)

- *“Ana dilde iletişim,*
- *Yabancı dillerde iletişim,*
- *Matematiksel yeterlilik ve bilim ve teknolojiye temel yeterlilikler,*
- *Dijital yeterlilik,*
- *Öğrenmeyi öğrenme,*
- *Sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri,*
- *Girişimcilik ve inisiyatif alma becerisi,*
- *Kültürel farkındalık ve ifade becerisi.”*

Yirmi beş dilin kullanılabildiği bir internet sayfası üzerinden hazırlanan Youthpass sertifikası, Erasmus+ Gençlik Programı ve YiA Programı tarafından destek sağlanan birçok proje katılımcısına dağıtılmıştır. Youthpass sertifikası, Estonya ve Letonya'da ulusal bir tanınırlık aracı olarak kullanılmaktadır. (SALTO, 2016:12)

2.2.5.4. Learning Badges (Öğrenme Göstergeleri)

Learning Badges, öğrenme süreçlerinin tanınması ve doğrulanması için çevrimiçi bir standart olarak “Mozilla Open Badges Infrastructure” (Mozilla Açık Rozet Altyapısı) üzerine kurulmuştur.

Learning Badges son yıllarda, gençlik projeleri ve eğitim faaliyetleri kapsamında geliştirilmekte ve artan bir şekilde tecrübe edilmektedir. Aynı zamanda,

gençlerin öğrenme süreçlerinde onları desteklemeye ve kendi kendini değerlendirme sürecini kolay ve eğlenceli hale getirmeye yardımcı olmaktadır. (SALTO, 2016:12)

2.2.5.5. Tanınırlık Araçlarını Eşleştirme: “Visible Value” (Görülebilir Değerler)

Visible Value, 2014 yılında “EU-CoE” (European Union-Council of Europe) gençlik ortaklığında yer alan iki uzman tarafından hayata geçirilmiştir. Visible Value, açık çağrı yöntemi ile erişilebilir çevrimiçi “Mapping” modelinde kullanılmak üzere, yaygın öğrenimin tanınma araçları ve uygulamalarının toplamından oluşmaktadır. Eşleştirmenin ana amacı, gençlik çalışmalarının geliştirilmesine katkı sağlamanın yanı sıra yerel, ulusal ve Avrupa düzeyinde yaygın öğrenmenin tanınırlığına yönelik daha fazla girişimciliğin yapılabilmesi için ilham vermek ve iyi uygulama örneklerini transfer ederek onları çoğaltmaktır. Eşleştirme, yaygın öğrenmedeki mevcut veya yeni geliştirilen araçlar ve uygulamalara yönelik bilgilendirici ve ilham verici bir koleksiyonel platform olarak görülebilir. (SALTO, 2016:12)

Avrupa Birliği ile Avrupa Konseyi arasındaki gençlik ortaklığı sonucu geliştirilen eşleştirme modeline yönelik beklenti ve amacın, eşleştirmenin yaygın öğrenme araçlarıyla düzenli olarak güncellenmesi ve uygulama alanı ile birlikte güncel tutularak eşleştirmenin gelişen bir yaygın öğrenme araçları koleksiyonu haline gelmesi olduğu söylenebilir. (SALTO, 2016:12)

2.2.5.6. Gençlik Çalışmalarının Etkisi Üzerine Başarılı Uygulamalar Dokümanı

Başarılı uygulamalar dokümanı, yerel, ulusal veya uluslararası düzeydeki gençlik faaliyetleri aracılığıyla, “Gençlik çalışması benim hayatımı nasıl değiştirdi?” sorusundan yola çıkarak gençlik çalışmasının, gençlerin yaşamlarına dair etkisinin bireysel hikâyelerle derlenmesidir. Bu girişim, EU-CoE gençlik ortaklığında yer alan iki uzman tarafından 2014 yılında hayata geçirilmiştir. Başarılı uygulamalar dokümanı, mevcut haliyle 26 başarı hikâyesini içermektedir. Ancak EU-CoE’nin beklentisi, başarılı uygulamalar dokümanının düzenli bir şekilde güncellenerek gelişmesi yönündedir. (SALTO, 2016:12-13)

2.2.5.7. Europass Portfolyo

Yeterliliklerin daha kolay ve açık bir şekilde anlaşılabilmesi ve bu yeterlilikler sonucu gençlerdeki istihdam ve hareketliliklerin artırılabilmesi amacıyla AB tarafından 2004 yılında hayata geçirilen Europass'ın yasal zemininde daha esnek gelişmelerin sağlanabilmesi için bir değişiklik öngörülmüştür. Buna istinaden, Avrupa Komisyonu ve CEDEFOP (Centre Européen pour le Développement de la Formation Professionnelle) ortaklığında tasarlanan ve Europass portfolyonun en yeni dokümanı olan "European Skills Passport"; Europass CV'yi tamamlayan beceri ve yeterliliklerin kapsamlı bir tasvirinin yapılmasına imkân veren elektronik bir portfolyo olarak 2012 Aralık ayında hayata geçirilmiştir. (SALTO, 2016:13)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE'DEKİ GENÇLİK ÇALIŞANLARININ İŞGÜCÜNE ENTEGRASYONU VE GENÇLİK ÇALIŞMALARININ PROFESYONELLEŞMESİ BAĞLAMINDA FİNLANDİYA VE İRLANDA CUMHURİYETİ ÖRNEĞİ

3.1. Türkiye'deki Gençlik Çalışanlarının İşgücüne Entegrasyonu

Çalışmanın bu bölümünde, Türkiye'deki gençlik çalışması içinde yer alan gençlik çalışanlarının mesleki tanınırlıklarının işgücü piyasasındaki mevcut durumu analiz edilerek, profesyonelleşmesini henüz tamamlayamamış bir meslek dalının profili ortaya konulmuştur.

3.1.1. Bir Meslek Olarak Gençlik Çalışması

Gençlik çalışanlarının bir gençlik çalışmacısı olarak yürütmüş olduğu çalışmaların daha işlevsel bir bakış açısıyla anlaşılabilmesi için, kavramsal olarak “iş” ve “meslek” tanımlarının ayrıştırılması gerekmektedir. Böylelikle, gençlik çalışmasını yürüten gençlik çalışanlarının Türkiye'deki profesyonel statülerinin anlaşılabilmesi daha kolay olabilecektir. Bu kapsamda, tanımlamalara bakacak olursak; (Ankara Üniversitesi, 2008)

“Kuzgun'a (1982) göre meslek, bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan düzenli ve kurallı faaliyetler bütünüdür. Bir diğer tanıma göre (Meslek Rehberi, 2008) meslek, insanın yaşamını sürdürebilmek için icra ettiği ve genellikle yoğun bir eğitim, çalışma, bilgi birikimi, seçilen mesleğe bağlı olarak yetenek geliştirmeyi gerektiren ve tüm bu sürecin sonunda kişilerin kazandığı unvanın adıdır.”

“Meslek, belli bir tür alanda etkinlikte bulunabilme gücüdür. İş ise, belli bir işyerinde sürdürülen benzer etkinlikler grubudur. Bir kimsenin mesleği olabilir, ama işi olmayabilir. Bir işin olması da bireyin mesleği olduğu anlamına gelmez. Günümüz dünyasında önemli olan bireyin meslek sahibi olmasıdır (Index, 2008; PsikoWeb,2008)”

Gençlik çalışmasının bireysel ve toplumsal yönelimleri sonucundaki etkisiyle birlikte kendi içinde zamansal dinamizmden beslenen bir özelliği vardır. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere gençlik çalışmasının, bir mesleğin aşağıdaki gerekliliklerine sahip olduğu söylenebilir:

- Özel bir faaliyet alanını içeren ve diğer alanlardan ayrılabilen farklılaşmış bir mesleki alan,
- Bilimsel temele dayalı bir uzmanlık bilgisi,
- Profesyonel iş ahlakı ile işin kalitesini ve özelliklerini kontrol ederek, profesyonel özerkliğe sahip olabilme.

Bununla birlikte bir mesleğin “meslek” olarak icra edilebilmesi için sahip olması gereken en önemli özellikler;

- Mesleğin statüsü hukuk kurallarıyla garanti altına alınmalı ve hukuk, meslek çalışanlarının niteliklerini tanımlamalıdır.
- Kalıcı bir finansman sağlanmalıdır.

Bahsedilen bu özelliklere, sorumluluklara ve haklara tamamen veya kısmen sahip olan gençlik çalışması uygulamaları ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Bazı ülkelerde bir meslek olarak sahip olması gereken tüm özelliklere sahip olan gençlik çalışması, profesyonel işgücünde bir meslek olarak kabul edilirken, bazı ülkelerde, gençlik çalışmasına kalıcı bir finansman sağlanamadığı ve meslek çalışanlarının nitelikleri hukuk tarafından tanımlanmadığı için gençlik çalışmasının resmi bir mesleki statüsü bulunmamaktadır. Sercombe’ye göre (2004:24) gençlik çalışmasının hukuki tanınırlığının olduğu Avrupa ülkeleri arasında, Finlandiya, İrlanda Cumhuriyeti, Galler ve İskoçya yer almaktadır. Ayrıca, Galler, Malta ve Yeni Zelanda’da gençlik çalışmasına ait mesleki kurallar belirlenmiş ve uygulamaya geçirilmiştir. Bununla birlikte, bu ülkelerdeki gençlik çalışmasının mesleki tanınırlığı ve gençlik çalışanlarının işgücü piyasasına entegre olabilmesinin temel dayanak noktalarından birisi de her ülkenin kendi ihtiyaçları ve beklentilerine göre oluşturmuş oldukları “Gençlik Stratejileri” ve bu stratejiler ışığında oluşturulan yasal düzenlemelerdir. Belirtilen bu ülkelerdeki gençlik çalışmasının ulaşılmış olduğu seviyenin, pek çok AB ülkesi ve Türkiye’ye örnek teşkil edebileceği düşünülmektedir.

Türkiye’deki gençlik çalışmasının toplumdaki diğer mesleklerden kendini ayıran karakteristik özelliklere, gençlik çalışanlarının ise çalışmalarını yürüttüğü farklı alanlara göre değişkenlik gösterebilen uzmanlık bilgisine yeterince sahip olduğu düşünülmektedir. Türkiye’deki gençlik çalışanlarını oluşturan ve farklı unvanlarla anılan bu çalışanların, profillerinin ve yapmış oldukları çalışmaların anlaşılabilmesi için gençlik çalışanları tarafından yürütülen çalışma ve faaliyetlerin bireysel ve toplumsal düzeydeki etkisinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

3.1.2. Türkiye’de Gençlik Çalışanları

Türkiye’de gençlik çalışmasının toplumdaki bilinirliği ve karar alıcı mekanizmalar tarafından bireysel ve sosyal hayata ilişkin etki düzeyine ait farkındalığın yeterince anlaşılabilmesinden kaynaklı olarak; AB’nin gençlik çalışmalarına dair yürütmüş olduğu faaliyetlerin ve bu faaliyetler sonucu geliştirilen rapor ve strateji belgelerinin, Türkiye’deki gençlik çalışmasının profesyonelleşebilmesine olan katkısı sınırlı olmuştur. Bu sınırlı katkının bir sonucu olarak Türkiye’deki gençlik çalışanlarının profili, nasıl bir çalışma içinde oldukları ve statülerine dair karışık bir durum ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, gençlik çalışanlarının profilleri ve ne tür çalışmalar yürüttükleri öncelikle kavramsal olarak AB Gençlik Programları boyutunda incelenerek, daha sonrasında bu kavramsal çerçevenin yasal kapsamındaki uygulanabilirliğine yönelik yapılmış olunan bir çalışmaya değinilmiştir. Ayrıca, gençlik çalışanı ifadesi gençlik alanında çalışan değişik statülerdeki çalışanları kapsadığı için çalışmanın sınırlılıklarından kopmamak adına, kavramsal tanımlamalarda Türkiye Ulusal Ajansı’yla ilgili çalışmaların içinde yer aldığı düşünülen gençlik çalışanlarına yer verilmiştir.

3.1.3. Türkiye’deki AB Gençlik Programları Kapsamındaki Gençlik Çalışanları

Türkiye’de AB’nin Eğitim ve Gençlik Programlarını yürütmek üzere kurulan Türkiye Ulusal Ajansı, kurulduğu günden itibaren kurumsal vizyonu gereği yürütmüş olduğu faaliyetler doğrultusunda, alanında eğitimli ve belirli yeterliliklere sahip gençlik çalışanı olarak adlandırabileceğimiz kişilerle çalışmıştır.

Türkiye Ulusal Ajansı’nın 2003-2007, 2007-2013 yılları arasında yürütmüş ve 2014-2020 yılları arasında da yürütmekte olduğu programların bir parçası olan

Gençlik Programları'nın faaliyetleri arasında bilgilendirme toplantıları, başvuru öncesi tematik eğitimler, proje öncesi eğitimler ile projelerin kalitesinin artırılmasına yönelik eğitim toplantıları ve seminerler bulunmaktadır. Türkiye Ulusal Ajansı ülke içinde bu tür eğitimler düzenlerken aynı zamanda farklı ülkelerdeki Ulusal Ajanslar veya SALTO tarafından düzenlenen uluslararası eğitim ve toplantılara Türkiye'den katılımları da koordine etmektedir. Bahsedilen ulusal veya uluslararası eğitimlerde, katılımcılara belirlenmiş bir program dâhilinde yaygın öğrenme metotları kullanılarak bir eğitim ve öğrenme ortamları oluşturulmaktadır. Gençlik çalışmasının önemli bir ayağını oluşturan ve öncelikli hedefi katılımcı gençlerde spesifik bir konu ile ilgili öğrenme sürecinin geliştirilmesi olan eğitimlerde, eğitimleri veren kişi olarak, alanında mesleki bilgi ve becerilere sahip “Gençlik Eğitimcileri” kavramı karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'nin 1999 yılında Avrupa Komisyonu'nun Avrupa-Akdeniz Gençlik Programı'na katılmasıyla gündeme gelmeye başlayan “gençlik eğitmeni” kavramı, daha sonrasında Türkiye Ulusal Ajansı'nın kurulması ve Gençlik Programları'nın yürütmesiyle birlikte yaygınlaşma zemini bularak daha çok bilinirlik kazanan bir kavram haline gelmiştir. Türkiye'deki gençlik eğitmenleri; gençlik sektöründe çalışmalarını yürüten STK'lar ve üniversite kulüplerinde, gençlik alanında faaliyet gösteren kamu kuruluşlarına yönelik eğitimlerde veya proje döngüsü içinde görevleri tanımlanmış bir şekilde gençlik çalışması içinde yer alan önemli bir yapıyı temsil etmektedirler.

Gençlik eğitmenleri, gençlik çalışması içindeki eğitimler yoluyla, belirli bir alanda veya konu hakkında katılımcılara öğrenme ortamı sunmaktadır. Gençlik eğitmenleri, Gülesin Nemutlu'nun “Gençlik Çalışmaları ve Gençlik Eğitimcileri” isimli makalesinde (Nemutlu, 2012b) şu şekilde ifade edilmiştir:

“Gençlik eğitmenleri, birer gençlik çalışanıdır. Gençlik çalışmasını gerçekleştirirken kullandıkları araç “eğitim” dir. Eğitim toplantıları; hedefleri belli, süreleri net, süreçleri programlanmış olduğu için, gençlerin daha kolay takip edebildikleri ve kazanımlarını daha somut görebildikleri gençlik çalışması ortamlarıdır.”

Gençlik Programının hem Avrupa hem de Türkiye çapında bilinirliğinin günümüze göre az olduğu programın ilk yıllarında, Avrupa Komisyonu edinilmiş tecrübelerin paylaşılması ve gençlik programının yaygınlaştırılmasını sağlamak için “multiplier” kavramını öne sürmüştür. Multiplier (Çoğaltıcılar), proje yürütücülerine sahada destek verebilecek deneyime sahip proje uygulayıcılarıdır. Türkiye Ulusal Ajansı tarafından bahsedilen bu terimin karşılığı olarak “rehber” kullanılmıştır. Rehberlerin zaman içinde Türkiye Ulusal Ajansı’nın eğitimler ve toplantılarda görevlendirmiş olduğu eğitmenlere destek ve yardımcı olma rolü doğmuştur. Bir başka deyişle rehberler, belirli bir süre “çaylak eğitmen” olarak gençlik çalışması içinde yer alan kişiler olmuştur. Eğitmenler ve Rehberler arasındaki fark ise şu şekilde açıklanmıştır: (Nemutlu, 2012b)

“Eğitmenler, belirli bir program ve belirli bir süre çerçevesinde, belirlenmiş öğrenme hedefleri doğrultusunda bir eğitim programı tasarlar ve uygular. Rehberler ise, projenin farklı aşamalarında (hazırlık, uygulama, değerlendirme) projeyi yürüten ekibe destek olan, deneyimlerini aktaran kişilerdir. Eğitmenlerin yaptığı çalışma, kaba bir tabirle, “salon içi” çalışmalarken, rehberlerin yaptığı çalışma “saha” çalışmasıdır.”

Türkiye’deki gençlik eğitmenlerinin yaş ortalaması, hedef kitle olarak sayılabilecek gençlerin yaş ortalamasından büyük olmasına rağmen bu yaş ortalaması Avrupa düzeyindeki gençlik eğitimlerinde yer alan gençlik eğitmenlerinin yaş ortalamasından küçüktür. Ortalamalardaki bu farkın sebepleri arasında ise, Türkiye’nin daha yoğun bir genç nüfusa sahip olmasının yanında, eğitmenliğin bir gençlik çalışmanı ve dolayısıyla gençlik çalışmasının bir meslek olarak algılanmamasından kaynaklı olarak, eğitmenlerin gençlik alanından erken yaşta ayrılması gösterilebilir. (Nemutlu, 2012b)

Çalışmalarının bir bölümünü Avrupa Birliği Gençlik Programlarının Türkiye’deki yürütücüsü olan Türkiye Ulusal Ajansı ile yürüten eğitmenlerin gençlik çalışması içindeki deneyimlerinden yola çıkılarak, yaygın öğrenme fırsatlarının sunulması ve bu fırsatların somut yeterliliklere dönüştürülebilmesi bakımından

Türkiye Ulusal Ajansı'nın, gençlik çalışmalarında hem nicel hem de nitel bağlamda oldukça önemli bir role sahip olduğu yargısına varılabilir.

3.1.4. Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) Tarafından Belirlenen Mesleki Standartlara Göre Gençlik Çalışanı ve Gençlik Rehberi

Mesleki Yeterlilik Kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2002-2007 yılları arasında uygulanan “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi” kapsamında daha önceki yıllarda taslak olarak kalmış “Ulusal Meslek Standartları Kurumu” kanun taslağına ait güncellemelerin yapılmasıyla birlikte, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumu tarafından yürütülen çalışmaların neticesinde, 2006 yılında hukuki olarak faaliyetlerine başlamıştır. MYK'nın temel görev alanları şu şekildedir: Meslek standartları belirlenirken Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi¹³ ile Avrupa Yeterlilikler Çerçevesini¹⁴ uyumlaştırmak, Ulusal İstihdam Stratejisi, Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi, İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi bağlamında ilgili sektörlerle doğrudan veya dolaylı olarak katkı sunmaktır. (myk.gov.tr)

Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun “Ulusal Meslek Standardı” hazırlama sürecindeki rolünün, geniş pencereden bakıldığında eğitim ve istihdam alanlarını doğrudan etkilemesi sebebiyle oldukça önemli bir konumda olduğu söylenebilir. MYK tarafından “Ulusal Meslek Standardı” şu şekilde ifade edilmiştir: (myk.gov.tr)

“(UMS) bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından kabul edilen gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari normdur.

¹³ Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ); Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu olacak şekilde tasarlanan; ilk, orta ve yükseköğretim dâhil, meslekî, genel ve akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yollarıyla kazanılan tüm yeterlilik esaslarını gösteren ulusal yeterlilikler çerçevesini ifade etmektedir. (myk.gov.tr)

¹⁴ Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ), yeterliliklerin anlaşılması ve karşılaştırılması için geliştirilen hayat boyu öğrenme politika aracıdır. AYÇ, yeterliliklerin işverenler, bireyler ve kurumlar tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlayarak, çalışanların ve öğrenenlerin yeterliliklerini diğer bir ülkede kullanabilmesinin yolunu açmakta, ülkelerin yeterlilik sistemlerinin birbirleriyle bağlantısını sağlayan ortak karşılaştırma aracı işlevi görmektedir.(myk.gov.tr)

Mesleklerin Belirlenmesi; Standardı hazırlanacak meslekler, iş piyasasının ve eğitim kurumlarının öncelikli ihtiyaçları ve sektör komitelerinin önerileri dikkate alınarak Yönetim Kurulunca belirlenir.”

Mesleki standartlar bağlamında “Gençlik Çalışanı” ve Gençlik Rehberi” ne yönelik, Mesleki Yeterlilik Kurumu ile Gençlik ve Spor Bakanlığı Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğü arasında 20 Kasım 2014 tarihinde “Meslek Standardı Hazırlama İşbirliği Protokolü” imzalanmıştır. Bu protokole göre, Gençlik Çalışanı (Seviye 6) ve Gençlik Rehberi (Seviye 7) mesleklerine yönelik standart hazırlama sürecine girilmiştir. Bu süreçte çeşitli kurum ve kuruluşların görüşlerine başvurulmuş ve teknik çalışma grubu oluşturulmuştur. (myk.gov.tr) Bu kapsamda 2015 yılında taslak bir metin oluşturularak, “Gençlik Çalışanı” ve “Gençlik Rehberi” için Ulusal Meslek Standardı belirlenmeye çalışılmıştır. Ancak tüm bu çalışma süreci sonucunda meydana getirilen taslak metin sonuçlandırılmamış; dolayısıyla Gençlik Çalışanı ve Gençlik Rehberi için ulusal bir meslek standardı belirlenememiş ve resmiyet kazanmayan bir taslak çalışma olarak günümüze kadar gelmiştir.

2015 yılında hazırlanan bu taslak metne göre, meslek tanımları çalışma planında öngörülen seviyelerin aksine birer seviye düşürülerek Gençlik Çalışanı için “Seviye 5”, Gençlik Rehberi için ise “Seviye 6” olarak şu şekilde ifade edilmiştir: (Mesleki Yeterlilik Kurumu Ulusal Meslek Standardı Taslağı, 2015)

“Gençlik Çalışanı (Seviye 5), çalıştığı kurum/kuruluşun gençlik hizmetleri ile ilgili tanıtım/bilgilendirme faaliyetlerini yürüten, gençlere yönelik eğitim programlarının düzenlenmesini sağlayan; gençlerin sosyal ve kültürel farkındalığını artırıcı vb. etkinlikler düzenleyen; gençlerin kişisel ve sosyal gelişimlerini desteklemeye yönelik çalışmaları yapan nitelikli kişidir.”

“Gençlik Rehberi (Seviye 6), çalıştığı kurum/kuruluşun gençlik hizmetleri ile ilgili tanıtım/bilgilendirme faaliyetlerini yürüten, gençlere yönelik eğitim programlarının düzenlenmesini koordine eden; gençlerin sosyal ve kültürel farkındalığını artırıcı vb. etkinlikleri düzenleyen; gençlerin kişisel ve sosyal gelişimlerini desteklemeye yönelik çalışmaları yürüten, gençlik

çalışanlarına rehberlik yapan ve onların çalışmalarını koordine eden nitelikli kişidir.”

Yukarıdaki tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere “Seviye 6” olarak belirlenen Gençlik Rehberi’nin, “Seviye 5” olarak belirlenen Gençlik Çalışanı’ndan mesleki kapsamdaki en önemli farkı gençlik çalışanlarına rehberlik etmek ve onların çalışmalarını koordine etmektir. Mesleğin icra edilmesi ve yükümlülükler kapsamında bazı ayrımlar olmasına rağmen hem Gençlik Çalışanı hem de Gençlik Rehberi’ne yüklenen mesleki görev ve sorumluluklar ise şu şekildedir: (Mesleki Yeterlilik Kurumu Ulusal Meslek Standardı Taslağı, 2015)

- Gençleri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmek,
- Gençlerin sosyal uyum ve becerilerini artırıcı çalışmalar yapmak,
- Gönüllülüğü teşvik edici çalışmalar yapmak,
- Tanıtım ve bilgilendirme programları düzenlemek ve bunun için gerekli hazırlıkların yapmak,
- Gençlik hizmetleri ile ilgili kurum/kuruluşlara, eğitim kurumlarına ziyaretler gerçekleştirmek,
- Eğitim ve toplantılara yönelik planlama ve ihtiyaç analizleri yaparak, eğitim faaliyetlerini koordine etmek,
- Bireysel mesleki gelişimlerini sağlamak ve meslektaşlarının mesleki alanda bilgi ve beceri kapasitelerini artırmaya yardımcı olmak,

Sonuç olarak, süreç içinde Türkiye’deki gençlik sektörü giderek büyümesine rağmen katılımcılara/faydalanıcılara gençlik çalışması aracılığıyla yaygın öğrenme imkânları sunan gençlik çalışanlarının profili (statüsü) net bir şekilde tanımlanamamıştır.

1990’ların sonuna doğru Avrupa Komisyonu’nun yürütmüş olduğu gençlik programları içinde yer almaya başlayan Türkiye’nin gençlik çalışmasında seviye atlamasına katkıları yadsınamayacak kişiler olan gençlik eğitmenlerinin gençlik çalışmasına olan katkıları sonucunda, Türkiye’deki gençlik çalışması yeni bir boyut kazanmıştır. Ancak, bir gençlik çalışanı olarak nitelendirilebilecek gençlik eğitmenlerinin, mesleki bilinirlik ve statülerine ilişkin hukuki bir düzenleme

gerçekleştirilmemiş olup bu kapsamda karar alıcı organlar tarafından resmi olarak yürütülen tek çalışma MYK ve Gençlik Spor Bakanlığı tarafından imzalanan protokol olmuştur. Bu protokol neticesinde düzenlenmesi planlanan “Ulusal Meslek Standardı” taslak bir metin olarak kalmıştır. Taslak metinde ise, “Gençlik Rehberi” ve “Gençlik Çalışanı” ifadeleri kullanılmış olup gençlik eğitmenlerinin bu iki terimsel ifadeden “Gençlik Rehberi’ne denk geldiği düşünülmektedir. Tüm bu gelişmelerin ışığında, Türkiye’deki gençlik çalışanlarının işgücüne entegrasyonunun tam olarak sağlanamadığı düşünülmektedir.

3.2. Gençlik Çalışmasında Finlandiya Örneği

Gençlik çalışması bir meslek olarak düşünüldüğünde, çerçevenin boyutu hem eğitim bilimlerine hem de sosyal bilimlere kadar dayanabilmektedir. Ancak eğitim bilimleri ve sosyal bilimlerin yansıması ülkeden ülkeye teori ve uygulamalarda farklılık gösterebilmektedir. Gençlik çalışması bağlamında ise kullanılan yöntemler ve düzenlemelerdeki ayrışmalardan dolayı teorik yorumlamalar arasında farklılıklar oluşabilmekte ve bu da uluslararası bir terminoloji kullanılmasını zorlaştırmaktadır.

Çalışmanın bu başlığında, Finlandiya’daki gençlik çalışmasının gelişimini göstermenin temel amacı her ne kadar teori ve uygulamalarda farklılıklar olsa dahi, Finlandiya’nın gençlik çalışmasında ulaşılmış olduğu noktanın, eğitim, sosyal bilimler ve yasal düzenlemelerde göstermiş olduğu kayda değer atılımların sonucu olması ve bu atılımların Türkiye için bir referans teşkil edebileceğinin düşünülmesidir. Ayrıca, Finlandiya’daki gençlik çalışmasının profesyonelleşme sürecine ait bilgilerin verildiği bu bölüm, Avrupa Konseyi tarafından 2014 yılında yayımlanan “The History of Youth Work in Europe, Relevance for Today’s Youth Work Policy” isimli çalışmanın içinde yer alan ve Juha NIEMINEN’e ait olan “The History of Youth Work as a Profession in Finland” isimli makaleye dayanmakta olup (Nieminen, 2014:35-45), gelişim süreci 3 evrede anlatılmıştır.

3.2.1. Gönüllülüğten Uğraşa

Finlandiya’da modern gençlik çalışması 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkmasına rağmen, gençlik çalışmasının statüsü belirsiz olmakla birlikte “Gençlik

Çalışması” veya “Gençlik Çalışanı” kavramları çok sık kullanılmamıştır. 1890'lara kadar gençlik organizasyonları devletten az da olsa maddi yardım almış olsalar da, gençlik çalışmasına yönelik düzenlenmiş meşru bir finansal kaynak yoktu. 1906 yılında verilen dernek kurma ve toplantı yapma özgürlüğü, Fin gençlik çalışması için önemli bir adım olmuştur.

Finlandiya'daki gençlik çalışması ilk zamanlarında genel olarak gönüllülük esasına dayalı olarak; öğretmenler, papazlar, memurlar ile halkçı eğitim fikirlerinden ve aydınlanma hareketlerinden etkilenen üniversite öğrencileri tarafından yürütülmüştür. Finlandiya'daki ilk profesyonel gençlik çalışanları “Young Men's Christian Association” ve “The Finnish Youth Movement” gibi gençlik organizasyonlarında istihdam edilmiştir. Bu gençlik organizasyonlarının çalışanları Finlandiya'daki profesyonel gençlik çalışanlarının öncüleri olarak kabul edilmiştir.

Finlandiya'da İkinci Dünya Savaşı'ndan önce gençlik çalışması adında bir meslek ve 1940'lara kadar gençlik çalışanları için kapsamlı bir mesleki eğitim veren okul bulunmamaktaydı. Gençlik çalışanları farklı gençlik kuruluşlarında farklı eğitimler almış ve dolayısıyla gençlik çalışması ortak bir disipline dayanmamıştır. Ancak 1930'larda Guy von Weissenberg, Fin gençlik çalışmasının ülke içinde bir disiplin özelliği kazanabilmesi için sahip olması gereken temel özellikleri; gençlik kuruluşlarının gençlik çalışmalarının merkezi olması gerektiği, devlet desteği ve yardımının gerekliliği, gençlik çalışmasına özgü bir yasa ve gençlik çalışanları için kapsamlı bir eğitimin gerekliliği ifadeleriyle özetlemiştir. 1940'lar ve 1950'lerde devletin Gençlik Çalışması Kurulunda yardımcı başkanlık, Ulusal Gençlik Konseyinde başkanlık yapmış ve 1950'lerde gençlik çalışması uzmanı olarak, BM adına Mısır ve Hindistan'da çalışan Weissenberg'e göre, gençlik çalışması bir meslek olmalı ve gençlik çalışanları gençlik çalışması ile geçimlerini sağlayabilmelidir. Finlandiya gençlik çalışması tarihinin ilk evrelerinde, gençlik çalışmasına olan bu büyük katkılarından dolayı Guy von Weissenberg, Fin gençlik çalışmasının öncülerinden olarak kabul edilmektedir.

3.2.2. Profesyonelleşme Dönemi

İkinci Dünya Savaşı sonrası Finlandiya’da gençlik çalışmalarını yürüten hem gönüllü hem de ücretli çalışanlar olmuştur. Bununla birlikte, devletin gençlik çalışmasında nasıl bir rol oynayacağı üzerine tartışmalar yaşanmıştır. Bu tartışmalar sonucunda, kamuoyu, politikacılar ve devlet yetkilileri gençlik çalışmaları içinde yer alan gençlik kuruluşlarının ve gençlik çalışanlarının konumunu güçlendirme amacını desteklemişlerdir. Gençlik çalışmalarının devlet yönetimindeki ilk birimi 1944 yılında Eğitim Bakanlığı’nda kurulmuş olup aynı zamanda “Ulusal Gençlik Çalışması Kurulu” da kurulmuştur. Böylece, bu kuruluşlar aracılığıyla gençlik çalışmasının amaçları devlet tarafından benimsenmiştir. Eğitim Bakanlığı ve Ulusal Gençlik Çalışması Kurulu ilk iş olarak, yerel gençlik çalışması kurullarının kurulması çalışmasını başlatmıştır. 1950’lerde sayıları çok olmasa dahi, gençlik çalışanları bu yerel kurullarda tam zamanlı olarak görev almaya başlamıştır. Ayrıca, Eğitim Bakanlığı 1945 yılından itibaren gençlik kuruluşlarına yönelik düzenli finansman sağlamıştır.

Fin gençlik çalışmasının profesyonelleşmesi, gençlik çalışmasının okul, popüler eğitim, sosyal hizmet ve sporla arasındaki sınırların keskin bir şekilde çizilmesiyle daha da ilerlemiştir. 1940’lar ve 1950’ler boyunca Finlandiya Gençlik Çalışması Kurulu, gençlik çalışmasının yerel yönetimlerde bağımsız olması gerektiğini ifade eden açıklamalarda bulunmuş ve gençlik çalışmasını diğer idari birimlerle birleştirmeye çalışan yerel kamu çalışanları ve yetkililerine karşı gençlik çalışmasının özerk olması gerektiğini savunmuştur. Gençlik çalışması içinde yer alan kişiler, okulları kalıplaşmış ve tutucu, popüler eğitimi de daha çok yetişkinlere yönelik olarak görmüşlerdir. Sosyal hizmetleri ise, farklı değerleri ve farklı yöntemleri olan ve daha çok kişisel problemlere odaklanan bir alan olarak görmüşlerdir. Sporun da rekabet anlayışını benimsemesi nedeniyle gençlik çalışmasına tam olarak uygun olmadığını düşünmüşlerdir. Bu sebeplerle, profesyonel gençlik çalışanlarının eğitimine önem verilmiştir. Gençlik çalışanlara yönelik ilk eğitim, daha sonrasında “University of Tampere” olmuş olan, 1945’te “Civic College” de başlamıştır. Gençlik çalışması mesleğine yönelik temel konuların “Gençlik Eğitimi” olduğu dersler Guy von Weissenberg tarafından verilmiştir.

1940'lerden 1980'lerin sonuna kadar Finlandiya'daki gençlik çalışmasının profesyonelleşmesi hız kazanmıştır. Gençlik çalışması kendini, okul, popüler eğitim, sosyal hizmet ve spordan ayırarak, farklı bir disiplin alanı olarak diğer alanlardan ayırmıştır. Gençlik çalışması merkezde ve yerelde kendi idari birimlerini oluşturarak, gençlik çalışması ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca, üniversite düzeyinde gençlik çalışması eğitimi verilerek gençlik çalışanlarına yönelik yükseköğrenim olanakları geliştirilmiş ve gençlik çalışmalarıyla ilgili bilimsel çalışmalar artmıştır. Yaşanan tüm bu gelişmeler, gençlik çalışmasının alanını belirleyerek, eğitimli gençlik çalışanlarının profesyonel bir grup olarak tanınmasını sağlamıştır. Ancak, bu dönemde gençlik çalışmasının profesyonelleşme süreci açık bir şekilde ilerlese de, ülke içinde icra edilen diğer meslek gruplarıyla karşılaştırıldığında, gençlik çalışmasının profesyonel statüsü idealden uzak olarak değerlendirilmiştir.

3.2.3. Profesyonel Çelişkiler

1990'ların başından itibaren değerlendirilen bu dönemde, gençlik çalışmasındaki geleneksel profesyonellikten yeni bir uzmanlaşmaya geçiş dönemi olarak görülmüştür. Son dönem modern bilgi toplumunun geçirdiği sosyal, yapısal ve kültürel değişimler modern anlamdaki profesyonelleşmeyi bastırarak, gençlik çalışmasının bazı alanlarında profesyonel çelişkilere neden olmuştur.

Bu dönemde mesleki bağlamda, profesyoneller ile diğer insanlar arasındaki mesafe artan okullaşma oranı ile azalmıştır. Artan eğitim ve bilgi seviyesi sonucunda toplumun büyük bir kesimi gençlerle iletişim kurma ve onlara ulaşabilme konusunda bir fikir yürütebilmiştir. Bu gelişmelerin gençlik çalışmasına yansımaları, gençlik çalışanlarının gençlerin sorunlarını çözmeye kullandığı özel bilgi, beceri ve yetenekleri konusunda insanları ikna etmeyi zorlaştırması olarak tezahür etmiştir. Bununla birlikte, gençlik çalışmasındaki profesyonelliğin gücünü sınavan sosyal, ekonomik ve idari gelişmeler meydana gelmiştir. Hesap verebilirlik, bürokrasi, tüketiciyi koruma, işletmecilik ve piyasayı rekabete açma gibi gelişmeler bağımsız profesyonellerin özerkliğini kısıtlamıştır. Bu gelişmelerin gençlik çalışmasına olan etkisi ise, gençlik çalışmasındaki etik veya mesleki kuralların yerini maliyet-etkinlik analizi gibi bir prensibin alabilme ihtimali olmuştur. Performans yönetimi, profesyonel

liderlik ve değerlendirme çalışmalarının öne çıkması, bu gelişmelerin gençlik çalışmasına ilişkin örnekleri olarak kabul edilmiştir.

Finlandiya'daki gençlik çalışmasına ait son zamanlardaki tartışmalardan birisi de, sektör odaklı gençlik çalışması yerine çoklu profesyonel ağların (multi-professional networks) geliştirilmesi yönündeki talepler olmuştur. Yerel gençlik kurulları ile ilgili 1972 yılındaki yasal düzenlemeyle; gençlik kuruluşlarına verilen devlet katkıları ile ilgili yasal düzenlemenin 1986 yılında birleştirilmesi sonucu bugünkü adıyla "Youth Act" olan yasal düzenlemenin genişletilmesi de, gençlik çalışmasını çok yönlü profesyonel işbirliklerine yönlendirmiştir. Bunun nedeni ise, gençlik çalışanlarından, öğretmen, psikolog ve sosyal hizmet çalışanları gibi sosyal meslek grupları ile çalışmasının beklenmesi olmuştur. Ancak bu gelişme bazı eleştirileri de beraberinde getirmiştir. Bu eleştirilerin temel argümanı ise, gençlik çalışmasının profesyonelleşme döneminde bile pek çok gençlik çalışanın aynı zamanda farklı meslek alanlarında çalışmış olmasıdır. Bahsedilen bu profesyonelleşme çelişkileri, Finlandiya'daki gençlik çalışmalarının kalitesinin azaldığını göstermemektedir. Bu gelişmelerin, Finlandiya'daki gençlik çalışmasının profesyonelleşme sürecinde karşılaştığı yeni zorluklar olduğu düşünülmektedir.

Finlandiya'daki gençlik çalışması son dönemlerde profesyonel çelişkiler yaşasa da diğer taraftan, 1990'ların ortalarından itibaren Fin gençlik çalışmasında yeni fikirlerin ortaya çıkması sonucu profesyonelliğin güçlenmesi de sağlanmıştır. Profesyonelleşme kapsamında Finlandiya'nın uluslararası platformdaki ağırlığının bir göstergesi, 1995 yılında Avrupa Konseyi Gençlik Yönetim Kurulu'nun, Finlandiya'nın önerisi üzerine ulusal gençlik politikalarının denetlenmesine başlamasıdır. Bu kapsamda denetlenen ilk ülke 1997 yılında Finlandiya olmuştur. (Siurala, 2012:108-109)

Bu dönemde, 1945'ten itibaren gençlik eğitimi veren "University of Tampere" de, verilen dersler modern gençlik çalışması prensibiyle güncellenmiş ve bu alanda teknik eğitim veren okullar kurulmuştur. Bu gelişmelerin sonucunda, gençlik çalışanlarına yönelik eğitim fırsatlarının geliştirilmesi sağlanmıştır. Üniversite düzeyindeki gençlik çalışması eğitimlerinin varlığıyla beraber son zamanlarda, gençlik

çalışması eğitimleri giderek artan bir şekilde Fin eğitim sisteminin lise düzeyinde de yerini almaya başlamıştır. Gençlik çalışanlarına yönelik yeni eğitim sistemiyle birlikte, bu alandaki gençlik çalışanlarını bir araya getirmeyi amaçlayan bir dernek kurulmuştur. Bu yeni dernek ve gençlik çalışmasına yönelik lobi faaliyetleri yürüten “Finnish Youth Co-operation Allianssi” isimli kuruluş tarafından yürütülen çalışmalar sonucunda, 2012 yılında gençlik çalışmasının etik (mesleki) kuralları yayımlanmıştır.

Nihai durumda, Finlandiya’daki gençlik çalışanlarının işgücüne dâhil olabilmeleri açısından gençlik çalışanlarına yönelik eğitim fırsatlarının geliştirilmesi, bu alanda profesyonel bir dernek kurularak çalışanların haklarının savunulması, araştırmalarla gençlik çalışmasının desteklenmesi ve etik kurallarının oluşturulması gibi gelişmeler gençlik çalışması mesleğinin statüsünün güçlenmesini sağlamıştır.

3.3. Gençlik Çalışmasında İrlanda Cumhuriyeti Örneği

Bu başlık altında incelenen İrlanda Cumhuriyeti’ndeki gençlik çalışması, 1997 yılından itibaren hayata geçirilen yasal düzenlemeleri kapsamaktadır. Bununla birlikte, gençlik çalışması alanındaki yasal düzenlemeler sonucu hayata geçirilen uygulamaların, gençlik çalışmasının Türkiye’de ayrı bir disiplin alanı olarak değerlendirilmesi noktasında referans niteliğine sahip olabileceği düşünülmüştür.

İrlanda Cumhuriyeti’ndeki Gençlik Çalışması Yasası, karar alıcılar tarafından ilk defa 1997 yılında yürürlüğe konulmuş olsa da, o dönemki siyasi belirsizlikler ve yönetim değişikliklerinden dolayı uygulanabilir bir çalışma alanına sahip olmamıştır. İrlanda Cumhuriyeti’ndeki Gençlik Çalışması’nın mihenk taşı olarak kabul edilebilecek yasa, 1997 yılındaki yasanın geliştirilerek güncellenmesiyle oluşturulan ve 2001 yılında yürürlüğe konulan “Gençlik Çalışması Yasası” olup, bu yasaya dair incelemelerin ana dayanağını “Youth work in Ireland – A decade on” (Jenkinson, 2013) isimli çalışma oluşturmaktadır.

3.3.1. Yasama ve Politika Bağlamında İrlanda Gençlik Çalışması

İrlanda’daki gençlik çalışmasına ait ilk düzenleme yukarıda da bahsedildiği üzere 1997 yılındaki “Gençlik Çalışması Yasası”dır. Bu yasayla gençlik sektörünü doğrudan etkileyen 2 önemli düzenleme yürürlüğe konulmuştur. Bu düzenlemeler,

gençlik kuruluşlarının ulusal düzeyde temsil edebilecek İrlanda Ulusal Gençlik Konseyi'nin kurulması ve ilgili bakanlığa ülkedeki gençlik çalışmasının gelişimine dair tavsiyeler verebilecek Ulusal Gençlik Çalışması Danışma Kurulu'nun kurulmasıdır. Ancak 1997 yılında hayata geçirilen bu düzenlemeler, siyasi belirsizlik ve hükümet değişikliğinden dolayı 2001 yılına kadar uygulanamamıştır. 2001 yılında ise Gençlik Çalışması Yasası ayrıntılı bir şekilde revize edilerek uygulamaya konulmuştur. Bu yasa ile gençlik çalışması yasal bir çalışma alanı statüsü kazanarak, hem Avrupa hem de dünyaya örnek olmuştur. Bu yasa, İrlanda'daki gençlik çalışmasının yapısı, uygulama alanı ve gençlik çalışmasına finansman sağlama düzenlemelerini kapsamaktadır. Aynı zamanda, 1997 yılında Gençlik Çalışması Yasası ile kabul edilen İrlanda Ulusal Gençlik Konseyi ve Ulusal Gençlik Çalışması Danışma Kurulu'nun kurulmasına dair düzenlemeleri teyit etmiş ve ilgili kuruluşların etkin bir şekilde çalışabilmesi için faaliyet alanlarını belirlemiştir. Bu düzenlemelerle birlikte, yasanın en önemli özelliklerinden birisi de gençlik çalışmasının tanımını yaparak, yasal bir çalışma alanına sahip olduğunun belirtilmesidir. Gençlik çalışması yasada, gençlerin gönüllü katılımlarıyla, onların kişisel ve sosyal gelişimlerini artırmayı amaçlayan ve daha çok gönüllülük esasına bağlı olarak çalışan gençlik kuruluşları tarafından verilen planlanmış bir eğitim programı olarak yer almıştır. Ayrıca gençlik çalışmasının, gençlerin örgün, akademik ve mesleki eğitim ve öğrenimlerini tamamlayıcı niteliğe sahip olduğu ifade edilmiştir.

2001 yılındaki yasal düzenlemeden hemen sonra, İrlanda Cumhuriyeti'ndeki Gençlik Çalışması Yasası ile hayata geçirilen Ulusal Gençlik Çalışması Danışma Kurulu tarafından-çalışma esaslarını dikkate alarak-İrlanda'daki gençlik çalışmasının gelişimi kapsamında, önceliklerin ortaya koyulabilmesi için gençlik sektörü içindeki paydaşlarla birlikte bir istişare süreci başlatılmıştır. Bu çalışma, 2003-2007 yılları arasını kapsayan ve gençlik çalışmasının gelecek yıllardaki gelişiminin nasıl sağlanabileceğini ana hatlarıyla ortaya koyan “Ulusal Gençlik Çalışması Gelişim Planı”nın yayınlanmasıyla sonuçlanmıştır. Gelişim Planı'nda dört temel hedef belirtilmiştir. Bu hedefler;

- Hem gençlerin hem de yetişkinlerin gençlik çalışması programlarına ve hizmetlerine geniş bir şekilde katılımlarını ve bu çalışmalardan optimum faydayı elde edebilmelerini sağlamak,
- Gençlik çalışmasının sosyal içerme ve sosyal dayanışma kapsamındaki katkısının artırılması,
- Gençlik çalışmasındaki kalite standartlarının sağlanması ve profesyonelliğin geliştirilebilmesi için gerekli uygulamaların hayata geçirilmesi,
- Ulusal ve yerel düzeyde gençlik çalışmasının gelişimi, desteklenmesi ve koordinasyonu için gerekli altyapıların sağlanması ve bunların yaygınlaştırılarak geliştirilmesidir.

Ulusal Gençlik Çalışması Gelişim Planı, hedeflemiş olduğu bu kriterler ile gençlik alanındaki tüm paydaşların desteğini alarak, sektörün bütünsellik kazanabilmesi bakımından oldukça önemli bir işleve sahip olmuştur. Aynı zamanda bu plan, gençlik çalışmasının profesyonel bir statü olarak değerlendirilmesine giden sürecin başlangıcı olmuştur.

3.3.2. Gençlik Çalışmasının Mesleki Kimliği

İrlanda'daki gençlik çalışmasının gelişim gösterdiği 2000'li yılların başlarında gençlik çalışması kendi profesyonel kimliğini oluşturabilme çabası içerisinde olmuştur. Aynı zamanda bu dönem, gençlik çalışması için sosyal hizmet çalışmaları, spor veya geçici süreli çalışma (stajyer) gibi alanlardan kendini ayırarak mesleki bir statüye evrilmenin başlangıcı olarak nitelendirilebilir. Daha sonraki yıllarda, gençlik çalışması giderek artan bir şekilde profesyonelleşerek kendi kimliğini oluşturmuştur. Bununla birlikte gençlik çalışması, Ulusal Gençlik Çalışması Gelişim Planı çerçevesinde düzenlenen mesleki yeterliliklere sahip ve tam zamanlı gençlik çalışanlarına ihtiyaç duyan bir sektör olmaya doğru ilerlemiştir. Gençlik çalışması alanında mesleki yeterliliklere sahip gençlik çalışanları ise, sektördeki istihdam edilebilme noktasında gerekli ve tercih edilen bir pozisyona sahip olmuşlardır. 2006 yılında, Ulusal Gençlik Çalışması Danışma Kurulu tarafından Gençlik Çalışması için Eğitim ve Çalışma Standartları Kuruluşu kurulmuştur. Bu kuruluş, İrlanda'daki gençlik çalışması eğitimlerinin geçerliliğini kontrol ederek onları onaylayan bir

çalışma yapısına göre faaliyetlerini sürdürerek, gençlik çalışmasının profesyonelleşmesine oldukça büyük bir katkı sağlamıştır. 2010 yılında ise, şu andaki adıyla İrlanda Çocuk ve Gençlik İşleri Bakanlık Ofisi tarafından Gençlik Çalışması için Ulusal Kalite Standartları Çerçevesi hayata geçirilmiştir. Ulusal Kalite Standartları Çerçevesi, gençlik sektörü içerisinde yer alan paydaşların uzlaşımı sonucu oluşturulmuştur. Düzenlenen standartlar çerçevesi, gençlerin ihtiyaçlarına bağlı olarak gençlik kuruluşlarının yürütmüş olduğu faaliyetlerin değerlendirilmesini ve verimliliklerini artırmayı amaçlamıştır.

Gençlik çalışmasının mesleki kimliğinin oluşturulabilmesi adına karar alıcılar tarafından geliştirilen düzenlemelerin yanı sıra, gençlik çalışması alanında faaliyetlerini sürdüren kuruluşlarda büyük bir çaba sarf etmişlerdir. Gençlik çalışması kuruluşları yatırımlarını, sektörün profesyonelleşebilmesi adına giderek artırmış ve birçok kuruluş çalışanlarına hizmet içi eğitimler vermiştir. Çalışan personele yapılan bu yatırımlar, sektörün standartlaştırılmasına yönelik ihtiyaçlara cevap vererek, gençlik çalışanlarının bilgi ve yeterliliklerini geliştirmiştir. Bu gelişmeler ise, gençlik çalışanlarının çalışma motivasyonlarını ve kuruluşlar ile çalışan arasındaki güveni artırmış; böylece gençlik çalışmasının potansiyelini artırmasına olanak sağlamıştır.

Sonuç olarak, gençlik çalışmasına dair hayata geçirilen tüm bu uygulamalar ile gençlik çalışması mesleğine ilişkin oluşturulan yasal düzenlemeler İrlanda'daki gençlik çalışmasının profesyonelleşmesine oldukça büyük bir katkı sağlamıştır. Bununla birlikte, gençliğe yatırım yapma anlayışını esas alan gençlik çalışmasının etkinliği daha açık hale gelmiş ve katma değerinin anlaşılması sağlanmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada, gençlik çalışmaları ve gençlik çalışmalarının temel bileşenleri olan gençlik çalışanları ve yaygın eğitim kavramları AB boyutunda incelenerek bu kapsamda, Türkiye’deki gençlik çalışmalarının gelişim süreci değerlendirilmiştir.

Evrensel düzeyde gençlik çalışmalarının tarihsel süreç içerisindeki gelişimin başlangıcı, kısıtlı ve izole bir yapı çerçevesinde olmuştur. Bu kısıtlılık, gençlik çalışmasının sahip olduğu değerlerin, ülkelerin gençlik politikaları arasında yeterince iyi anlaşılmasından kaynaklanmıştır. Geçmişle karşılaştırıldığında, günümüzdeki gençlik çalışmalarının işlevselliği ve dolayısıyla tanınırlığı daha fazla olmasına rağmen gençlerin yaşam kalitesinin ve insani değerlerin artırılmasına hala ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden, gençlik politikalarının belirlenmesi sürecinde, gerek bireysel gerekse toplumsal düzeyde, gençlerin gerçek potansiyellerini hayata geçirebilmelerine olanak sağlayan gençlik çalışmasına daha çok önem verilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, gençlik çalışmalarının ülkelerin gençlik politikasındaki rolünün nasıl olması gerektiğidir. Gençlik çalışmalarından beklenen katma değeri sağlayabilmenin yolu, gençlik çalışmalarının gençlik politikası içinde bağımsız bir disiplin alanı olarak yer almasından geçmektedir. Bunun için gençlik çalışmasını, ülkelerin gençlik politikası içinde bağımsızlaşmış ve kendi yaklaşımını oluşturmuş bir uygulama sahası olarak görmek, politika yapıcılığı bağlamında daha sağlıklı sonuçlar verecektir. Yasal çerçevede, Türkiye’deki gençliğe yönelik düzenlenmiş ve 2013 yılında yayınlanmış en önemli belge, “Ulusal Gençlik ve Spor Politikası” belgesidir. Ancak bu belgede, gençlik çalışması ayrı bir uygulama alanı olarak belirtilmemiştir. Belgenin güncellenmesiyle ilgili çalışmalar yürütülmekte olup, güncellenmiş “Ulusal Gençlik ve Spor Politikası” belgesinde gençlik çalışmasının bağımsız bir uygulama alanı olarak belirtilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

AB boyutunda, gençlik alanındaki politika yapıcılığının geniş bir çerçeveye daha profesyonel bir işbirliğine ulaşması neticesinde gençlik çalışması, ülkelerin gençlik politikalarının belirlenmesinde oldukça önemli bir konumda bulunmaktadır. Bunun en önemli sebebi, gençlik çalışmasının odak noktasını gençlerin oluşturması ve odaklanılan gençlerin, beşeri sermaye kapsamında toplumun gelecek altyapısını

oluşturmadaki rolünün ağırlığıdır. Bu yüzden hem Avrupa’da hem de Türkiye’de, gençlerin kendilerini etkileyen karar süreçlerinde kendilerine danışılması ve hatta karar mekanizmalarına katılımlarının sağlanması büyük bir önem arz etmektedir. Bu bağlamda, gençlerin aktif vatandaşlık olgusundan yola çıkarak katılımlarının sağlanabilmesi adına, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının varlığı ülkelerin gençlik çalışmasındaki vazgeçilmez unsurları arasında yer almaktadır. Gençlerin ihtiyaçlarına ve beklentilerine yönelik faaliyetler yürüten sivil toplum kuruluşlarının, gençlik çıkarları perspektifinden desteklenebilmesi adına çoğu Avrupa ülkesinde Ulusal Gençlik Konseyleri kurulmuştur. Ulusal Gençlik Konseyleri, ulusal düzeyde gençlerin sesi olma rolüne sahip bir oluşumu temsil ederek, kendi hükümetlerinden mali destek almaktadırlar. Türkiye’de Ulusal Gençlik Konseyi kurma girişimleri 2000’lerin başı itibariyle başlamış; T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın 2015 yılı faaliyet raporunda ise Ulusal Gençlik Konseyi kurulması gerektiği ifade edilmiştir. Ancak, günümüzde böyle bir kuruluş hala mevcut değildir. Türkiye’deki gençlik çalışmasının kurumsallaşabilmesi adına, bir an önce gerekli düzenlemelerin yapılarak Ulusal Gençlik Konseyi’nin kurulması büyük bir önem arz etmektedir. Türkiye’nin Ulusal Gençlik Konseyi’ne sahip olmasının diğer bir avantajı ise, Ulusal Gençlik Konseyleri ve uluslararası gençlik kuruluşlarının şemsiye birliği olan Avrupa Gençlik Forumunda temsil hakkı elde edecek olmasıdır. Çünkü Avrupa Gençlik Forumu, önceliği yapısı içindeki kuruluşlar olmak üzere, gençlerin yaşam standartlarını iyileştirebilmek ve yaşadıkları topluma aktif bir şekilde katılımlarını sağlayabilmek adına gençlik politikası ve gençlik çalışmalarına destek sağlamaktadır.

Gençlik çalışması, pratikteki farklılıklardan dolayı gönüllülük veya ücretli çalışan şeklinde bir uygulama alanına sahip olması bakımından diğer mesleki uygulamalardan farklılık gösterdiği söylenebilir. Bu farklılığın en önemli sonuçlarından birisi de, gençlik çalışmasının profesyonelleşme ile profesyonellik (meslek) arasında bir tartışma alanına sahip olmasıdır. Profesyonelleşme, profesyonelliğe giden bir sürecin tanımlanmasıdır. Bir gençlik çalışmacısı olarak gençlik çalışanının mesleki uygulamadaki profesyonelleşme düzeyi ve gençlik çalışmasının bir meslek olarak bilinirliği ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Bu kapsamda gençlik çalışanlarının tanınırlığı, gençlik çalışmasının ülke içindeki

profesyonelleşme düzeyi ile doğru orantılıdır. Bazı ülkelerde gençlik çalışanlarının profesyonelleşme düzeyi oldukça iyi bir düzeydeyken, bazı ülkelerdeki gençlik çalışanları gençlik çalışmasını gönüllülüğe dayalı olarak gerçekleştirmektedir. Ancak çoğu ülkedeki uygulamalar, gönüllülüğün ve profesyonelliğin karışımını yansıtmaktadır. Türkiye'deki gençlik çalışması faaliyetlerinin mesleki bağlamdaki profesyonelleşme seviyesinde gün geçtikçe ilerleme kaydedilse dahi, uygulamaların pratiğe yansımaları ağırlıklı olarak gönüllülüğe dayanmaktadır. Profesyonelliğin yeterince sağlanamadığı gençlik çalışmasında; gençlik çalışanlarına yetersiz destek sağlanması işgücü piyasasındaki baskılarla birleşerek, gençlik çalışanlarının alandaki mücadele gücünün kırılmasına yol açabilir. Böyle bir durum, gençlik çalışmasından beklenen bireysel ve toplumsal düzeydeki katkı ile gençlik çalışmasının amaçlamış olduğu önceliklerle uyumlu uygulamaların oluşmasını engelleyebilir. Bu bağlamda, gençlik çalışmasını kapsayan alanlardaki kalite standartlarının oluşturulması ve mesleki yetkinliklerin tanımlanması zaruri bir niteliğe sahiptir. Bunun için gerekli kaynakların gençlik çalışması uygulamalarıyla doğru bir şekilde ilişkilendirilmesi ve gençlik çalışmasının tanınırlığının sağlanmasına yönelik hukuki zeminde düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Gençlerin gelecekteki yaşamlarına katkı sunmayı hedefleyen ve bu katkı neticesinde bireysel ve toplumsal beşeri sermayenin artırılmasını amaçlayan gençlik çalışmasının uygulamalarında kullandığı yöntem olan yaygın eğitim, çalışmanın ikinci bölümünde incelenmiştir. Yaygın eğitim gençlik çalışması aracılığıyla, gençlerin resmi (örgün) eğitim sistemi yoluyla öğrenemedikleri veya tecrübe edinemedikleri ancak gelecekte için önem taşıyan farklı alanlardaki bilgi, beceri ve deneyimleri edinme olanağı vermektedir. Bu açıdan yaygın eğitim, gençlik çalışmasının temel bileşenlerinden birisini oluşturmaktadır. Yaygın eğitim, katılımcı ve paylaşımcı özelliğinden dolayı gençlerin farklı alanlardaki yeterliliklerini artırmasını sağlayarak, gençlerin işgücüne katılımında ve istihdam edilebilirliğinde oldukça işlevsel bir boyutu da içinde barındırmaktadır. Yaygın eğitim ve öğrenim yoluyla elde edilen bilgi, beceri ve yeterlilikleri mesleki eğitimin bir parçası olarak tanımak, gençlik çalışmasının özündeki katılımcılık esasını, emek piyasasıyla buluşturmanın bir parçası olabilir. Bu bağlamda, yaygın eğitim ve öğrenim yoluyla elde edilen deneyim ve

kalifikasyonların yer aldığı tanınırlık araçlarının işgücü piyasasındaki tanınırlığının sağlanmasına yönelik çalışmaların Türkiye’de hız kazanması gerektiği düşünülmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Türkiye’deki AB Gençlik Programları kapsamındaki gençlik çalışanlarının ve ulusal meslek standartları açısından henüz resmiyet kazanmayan bir taslak metne dayanan gençlik çalışanlarının mesleki tanımlamaları ve yürütmüş oldukları mesleğe ilişkin özellikler verilmiştir. İncelenen taslak metinde, gençlik çalışması mesleğini icra eden “Gençlik Rehberi” ve “Gençlik Çalışanı” olmak üzere iki ayrı mesleki profil oluşturulmuştur. Gençlik rehberinin, gençlik çalışanına göre mesleki farklılıkları arasında, gençlik çalışanına rehberlik etmek ve çalışmalarındaki koordinasyonu sağlamak yer almaktadır. Ancak, iki farklı mesleki profil oluşturmanın toplum bazındaki gençlik çalışmalarına dair süregelen karmaşıklığın devam etmesine neden olacağı düşünülmektedir. İkili bir mesleki profilin getirdiği diğer bir dezavantaj ise, mesleki tanımlamalardan kaynaklı hiyerarşik bir yapının doğmasına neden olmaktır. Böyle bir durumun, gençlik çalışmasının yürütücüleri olan gençlik çalışanları arasındaki dinamikleri olumsuz etkileyebileceği düşünülmüştür. Ayrıca, yapılan incelemeler ve değerlendirmeler neticesinde, AB boyutundaki çalışmaları da dikkate aldığımızda, gençlik çalışması mesleğini icra eden kişileri tek bir çatı altında toplayarak, mesleki unvanı “Gençlik Çalışanı” olarak belirlemek daha sağlıklı olacaktır. Bu kapsamda, Mesleki Yeterlilik Kurumu’nun koordinasyonunda, faaliyetlerini gençlik alanında sürdüren sivil toplum kuruluşlarının da görüşü alınarak geniş katılımlı bir çalışma yapılması önerilmektedir. Bu çalışmanın içinde T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın yanı sıra Türkiye Ulusal Ajansı’nın da yer alması ayrı bir öneme haiz olacaktır. Çünkü Türkiye Ulusal Ajansı, AB Eğitim ve Gençlik Programları aracılığıyla AB ile işbirliğini doğrudan sağlayan bir kurum olarak, gençlik çalışması uygulamalarında profesyonelliği sağlamış AB ülkelerindeki iyi uygulama örneklerinden katkılar sunabilecek bir potansiyele sahiptir. Ayrıca Türkiye Ulusal Ajansı’nın, gençlik çalışmalarının ayrı bir uygulama alanı olarak kavramsallaştırılmasına yönelik yürütmüş olduğu faaliyetler açısından, çalışmanın içinde yer alması oldukça faydalı olacaktır.

Bu çalışma ile Türkiye'deki gençlik çalışması uygulamalarının profesyonelleşme doğrultusunda olduğu kanısına ulaşılmıştır. Profesyonelleşmenin evrimsel sürecini profesyonelliğe ulaştırabilmek ve gençlik çalışmasının gelişimini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için Türkiye'deki gençlik çalışmalarının yasal bir çerçeveye ihtiyaç duyduğu kanaatine varılmıştır. Bu yasal çerçeve, hem gençlik çalışması mesleğini hem de bu mesleği icra eden gençlik çalışanlarına yönelik düzenlemeleri kapsamalıdır.

KAYNAKÇA

COOMBS P. H. and AHMED, M., “*Attacking Rural Poverty: How non-formal education can help*” 1974’den LAFRAYA, S., “Intercultural Learning in non-formal Education: Theoretical Frameworks and Starting Points”, “Original title: La educación no formal aplicada al diálogo intercultural para la paz en el contexto euromediterráneo: la formación de animadores juveniles del programa euromed juventud “las tres culturas”. Capítulo I. Marco teórico de la investigación, thesis by Susana Lafraya Puente, University of Seville, Spain, May 2006” Translated from Spanish by Council Of Europe, Council of Europe, Strasbourg, 2011

DENSTAD Yrjar, Finn, “*Youth Policy Manual, How to Develop a National Youth Strategy*”, Council of Europe, Strasbourg, 2009

European Commission, “*Erasmus+ Programme Guide, Valid as of 1 January 2014, Version 3 09/04/2014*”, Brussels 2014

European Commission, “*Erasmus+ Programme Guide, Version 2 (2017): 20/01/2017*”, Brussels, 2017

European Commission, “*Working With Young People: The Value of Youth Work in the European Union*”, Brussels, 2014

HERRERA M. M. “*La educación no formal en España*”, *Revista de Estudios de Juventud*” 2006’dan LAFRAYA, S., “Intercultural Learning in non-formal Education: Theoretical Frameworks and Starting Points”, “Original title: La educación no formal aplicada al diálogo intercultural para la paz en el contexto euromediterráneo: la formación de animadores juveniles del programa euromed juventud “las tres culturas”. Capítulo I. Marco teórico de la investigación, thesis by Susana Lafraya Puente, University of Seville, Spain, May 2006” Translated from Spanish by Council Of Europe, Council of Europe, Strasbourg, 2011

JEFFS, T., SMITH, M. K. “*The problem of “youth” for youth work*” 1999’dan , European Commission, “*Working With Young People: The Value of Youth Work in the European Union*”, Brussels, 2014

JENKINSON, Hilary, “*Youth Work in Ireland – A Decade on*”, *Irish Journal of Applied Social Studies*, Vol.13(1), 2013, pp. 4-17

LAFRAYA, Susana, “*Intercultural Learning in non-formal Education: Theoretical Frameworks and Starting Points*”, “Original title: La educación no formal aplicada al diálogo intercultural para la paz en el contexto euromediterráneo: la formación de animadores juveniles del programa euromed juventud “las tres culturas”. Capítulo I. Marco teórico de la investigación, thesis by Susana Lafraya Puente, University of Seville, Spain, May 2006” Translated from Spanish by Council Of Europe, Council of Europe, Strasbourg, 2011

LAURITZEN, Peter, “*Youth Work, Internal Working Paper*”, Council of Europe, Strasbourg, 2005

LORENZ, Walter, “*The Function of History in the Debate on the Social Profession: The Case of Youth Work Youth Studies Ireland*”, 2009’dan European Commission, Working With Young People: The Value of Youth Work in the European Union, Brussels, 2014

MAÏRESSE, Pierre, “*Youth Work and Policy at European Level*”, The History of Youth Work in Europe and its Relevance for Youth Policy Today, Edited by Griet Verschelden, Filip Coussée, Tineke Van de Walle and Howard Williamson, Council of Europe, Strasbourg, 2009

Mesleki Yeterlilik Kurumu Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Meslek Standartları Dairesi Başkanlığı Haberleri”, <http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/haberler/34-meslek-standartlar-dairesi-bakanl/1798-genclik-ve-spor-bakanl-aitim-kultuer-ve-aratirma-genel-muederlueue-ile-meslek-standard-hazrlama-birlii-protokolue-mzaland> Erişim Tarihi: 28.02.2017

Mesleki Yeterlilik Kurumu Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Ulusal Meslek Standardı”, <http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/ulusal-meslek-standard-ana> Erişim Tarihi: 28.02.2017

Mesleki Yeterlilik Kurumu, “*Ulusal Meslek Standardı, Gençlik Çalışanı Seviye 5*” (Taslak), Ankara, 2015

Mesleki Yeterlilik Kurumu, “*Ulusal Meslek Standardı, Gençlik Rehberi Seviye 6*”, (Taslak) Ankara, 2015

NEMUTLU, Gülesin, “*Türkiye Sivil Alanında Gençlik Çalışmasının Tarihsel Gelişimi*”, Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları, der. Nurhan Yentürk, Yörük Kurtaran, Gülesin Nemutlu, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2. Baskı 2012

NEMUTLU, Gülesin, “*Gençlik Çalışmaları ve Gençlik Eğitimleri*”, Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları, der. Nurhan Yentürk, Yörük Kurtaran, Gülesin Nemutlu, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2. Baskı 2012

NİEMİNEN, Juha, “*The History of Youth Work as a Profession in Finland*”, The History of Youth Work in Europe, Relevance for Today’s Youth Policy, Volume 4, Edited by Marti Taru, Filip Coussée and Howard Williamson, Council of Europe, Strasbourg, 2014

SALTO Training and Cooperation Resource Centre, “*Recognition of youth work and of non-formal and informal learning within youth work Current European developments*”, Germany, 2016

SALTO Training and Cooperation Resource Centre, “European Training Strategy, A Competence Model for Youth Workers to Work Internationally”, October 2016

SALTO-YOUTH Inclusion Resource Center, “*Report: Bridges for Recognition, Promoting Recognition of Youth Work across Europe*”, Leuven, 2005

SERCOMBE Howard, “*Youth Work: The professionalisation dilemma*” Youth studies Vol. 23, No. 4. Australia, 2004

SIURALA, Lasse, “*History of European Youth Policies and Questions for the Future*”, The History of Youth Work in Europe, Relevance for Today’s Youth Policy, Volume 3, Edited by Filip Coussée, Howard Williamson, Griet Verschelden, Council of Europe, Strasbourg, 2012

SÜTLÜ, Ali Fuat, “*Gençlik: Türkiye’de Hak Temelli STK’lar, Sorunlar ve Çözüm Arayışları*”, STGM Yayınları, Ankara, 2007

SÜTLÜ, Ali Fuat, “*Gençlik: Türkiye’de Hak Temelli STK’lar, Sorunlar ve Çözüm Arayışları*”, 2007’den Türkiye Ulusal Ajansı, “Gençlik Programı’nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network, Erasmus+: Gençlik Programı’nın Araştırmaya Dayalı Analizi ve İzlenmesi, RAY Araştırma Projesi, Türkiye Sonuç Raporu”, Ankara, 2017

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “AB Gençlik Stratejisi (2010-2018) Bilgi Notu”,
http://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/yayinlar/ab_genclik_bilgi_notu.pdf Erişim Tarihi: 18.11.2016

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “2007-2013 Dönemi Belgeleri, Program Kılavuzu”, <http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/2013yiaprogramkilavuzu.pdf?sfvrsn=0> Erişim Tarihi: 05.03.2017

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Başkanlık”,
<http://www.ua.gov.tr/kurumsal/ba%C5%9Fkanl%C4%B1k> Erişim Tarihi: 07.01.2017

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Misyon ve Vizyon”,
<http://www.ua.gov.tr/kurumsal/misyon-ve-vizyon> Erişim Tarihi: 07.01.2017

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Türkiye Ulusal Ajansı, “*Youthpass Kılavuzu*”, Ankara, 2012

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “İdare Faaliyet Raporu 2015”,
http://www.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/GSB/201602/2015_yili_faaliyet_raporu.pdf Erişim Tarihi: 06.01.2017

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Stratejik Yönetim”,
<http://www.gsb.gov.tr/Sayfalar/100/10/Strateji>, Erişim Tarihi: 06.01.2017

T.C. Kalkınma Bakanlığı, “*Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018 Gençlik Çalışma Grubu Raporu*”, Ankara, 2015

TRILLA J. , “*La educación no formal. Definición, conceptos básicos y ámbitos de aplicación*”, in Sarramona (ed.), *La educación no formal*” 1992’den LAFRAYA, S., “Intercultural Learning in non-formal Education: Theoretical Frameworks and Starting Points”, “Original title: La educación no formal aplicada al diálogo intercultural para la paz en el contexto euromediterráneo: la formación de animadores juveniles del programa euromed juventud “las tres culturas”. Capítulo I. Marco teórico de la investigación, thesis by Susana Lafraya Puente, University of Seville, Spain, May 2006” Translated from Spanish by Council Of Europe, Council of Europe, Strasbourg, 2011

Türkiye İstatistik Kurumu, “*İstatistiklerle Gençlik, Youth in Statics 2014*”, Mayıs 2015

Türkiye Ulusal Ajansı, “*RAY Research Project on Research-based Analysis and Monitoring of Erasmus+: Youth in Action (RAY-MON) Final Report-2016*”, Ankara, 2016

WILLIAMSON, Howard, VERSCHELDEN, Griet, “*Youth Work an Oxymoronic Practice Between Service and Association*”, The History of Youth Work in Europe, Relevance for Today’s Youth Policy, Volume 3, Edited by Filip Coussée, Howard Williamson, Griet Verschelden, Council of Europe, Strasbourg, 2012

Youthpass Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “*What is Youthpass?*”,
<https://www.youthpass.eu/en/about-youthpass/about/> Erişim Tarihi: 01.02.2017